

OPOWIEDAĆ (1294) *vb impf*

opowiedać (926), **opowiadać** (368); opowiedać *OpecŻyw, TarDuch* (.3), *ZapWar* (2), *LibMal, RejJóz, MurzNT* (3), *KromRozm III* (2), *DiarDop* (6), *RejWiz, OrzRozm, Mącz* (5), *GórnDworz* (3), *RejPos Wiecz*³, *GrzegŚm* (2), *BudBib* (18), *BudNT* (14), *KarnNap, ModrzBaz* (3), *PaprUp* (6), *Calep* (11), *Phil* (4), *KolakSzczęśl*; opowiadać *FalZioł, SeklKat* (3), *HistAl* (10), *KromRozm I, GroicPorz* (9), *KwiatKsiąż, OrzQuin* (5), *LeovPrzep* (2), *HistRzym, BielSpr* (3), *WujJud* (9), *KochPs* (17), *SkarŻyw* (28), *StryjKron* (2), *KochJez, KochMuza, KochPhaen* (2), *ReszPrz* (4), *ReszList, WysKaz, PowodPr, SzarczRyt*; opowiedać : opowiadać *LibLeg* (7:15), *WróbŻółt* (1:1), *RejPs* (5:1), *KromRozm II* (2:2), *Diar* (6:3), *LubPs* (23:4), *KrowObr* (8:2), *Leop* (3:37), *BibRadz* (98:1), *BielKron* (11:14), *RejAp* (41:38), *RejPos* (328:44), *BiałKat* (1:18), *KuczKat* (1:1), *RejZwierc* (6:3), *WujJudConf* (6:4), *RejPosRozpr* (3:4), *RejPosWstaw* (2:1), *BiałKaz* (2:4), *CzechRozm* (36:7), *SkarJedn* (3:2), *KochOdpr* (1:2), *MWilkHist* (1:1), *ZapKościer* (1:1), *CzechEp* (50:2), *NiemObr* (9:8), *ArtKanc* (6:2), *ActReg* (2:3), *LatHar* (1:13), *WujNT* (160:17), *SarnStat* (4:4), *SkarKaz* (5:2), *SkarKazSej* (3:3).

-p- (1292), -pp- (2); -p- : -pp- *Leop* (38:2).

Oba o, e oraz oba a jasne.

inf opowiedać (263). ◇ *praes 1 sg* opowiedam (59). ◇ *2 sg* opowiedasz (6). ◇ *3 sg* opowieda (275). ◇ *1 pl* opowiedamy (30). ◇ *2 pl* opowiedacie (3). ◇ *3 pl* opowiedają (62). ◇ *praet 1 sg m* opowiedałem, -m, -em opowiedał (16). ◇ *2 sg m* -ś, -eś opowiedał (3). ◇ *3 sg m* opowiedał (122). ◇ *f* opowiedała (4). ◇ *n* opowiedało (2). ◇ *1 pl m pers* opowiedaliśmy, -smy, -esmy opowiedali (10); -smy [zapis -f-] (9), -(s)my (1). ◇ *3 pl m pers* opowiedali (58). *subst* opowiedały (2). ◇ *fut 1 sg m* opowiadać będę (5) *KrowObr, KochPs* (3), *LatHar*, będę opowiedał (3) *TarDuch, SarnStat* (2). ◇ *2 sg m* będziesz opowiedał (1). ◇ *3 sg m* opowiedać będzie (5), będzie opowiedał (5); opowiedać będzie : będzie opowiedał *RejPos* (1:1). ◇ *2 pl m pers* będziecie opowiadać (3) *RejPos, RejPosWiecz*³, *WujNT*, opowiadać będziecie (1) *KrowObr*. ◇ *3 pl m pers* opowiedać będą (7), będą opowiedać (6); opowiedać będą *RejAp, LatHar* (3); będą opowiedać *GrzegŚm, BudBib, ModrzBaz*; opowiedać będą : będą opowiedać *Leop* (1:1), *BibRadz* (1:1), *RejPos* (1:1). ◇ *imp 2 sg* opowiedaj (9). ◇ *2 pl* opowiedajcie(ż) (15). ◇ *3 pl* niechajże opowiedają (4). ◇ *con 1 sg m* bych opowiedał (13), bym opowiedał (9); bych *LubPs* (2), *RejPos* (4), *SkarKazSej* (2); bym *BudNT*; bych : bym *Leop* (1 :2), *CzechRozm* (1:1), *CzechEp* (2:2), *WujNT* (1:3). ◇ *3 sg m* by opowiedał (23). *f* by opowiedała (3). ◇ *1 pl m pers* bychmy opowiedali (1) *RejPos*, by(s)my opowiedali (1) *DiarDop*. ◇ *2 pl m pers* byście opowiedali (2). ◇ *3 pl m pers* by opowiedali (34). ◇ *con praet 3 sg m* by był opowiedał (1). ◇ *impers praet* opowiedano (8). ◇ *con* by opowiedano (1). *part praes act* opowiedając (217), opowiadając (1); opowiedając : opowiedając *BielSpr* (2:1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI i XVIII w.

1. Przekazywać wiadomość, powiadamiać, dawać znać, oznajmiać, oświadczać, komunikować, donosić, zgłaszać; ogłaszać, rozgłaszać słowami ustnie lub na piśmie (że coś jest, stało się, powstało, zdarzyło się); *adnuntiare BartBydż, Mącz, Vulg, Cn*; *denuntiare BartBydż, Mącz, Calep, Cn*; *nuntiare Vulg, Mącz, PolAnt, Cn*; *dicere HistAl, Vulg, PolAnt*; *praedicare Vulg, PolAnt, Cn*; *declarare HistAl, Cn*;

evangelizare, profiteri, pronuntiare Vulg, Cn; indicare, significare Calep, Cn; emologare JanStat; loqui PolAnt; apportare, (nuntium) deferre, manifestare, notificare, ostendere, perferre, prodere, renuntiare Cn (754) : Adnuntio seu annuntio idem quod simplex, Oznamiam/ opowiedam/ obwieščzam. [...] Oznamiam/ opowiedam/ ziałtuyę. Mącz 254b; RejPos 222.

opowiedać co [w tym: „to”, „co” wskazujące w odniesieniu do treści tekstu poprzedzającego (13:4), nic (1), „co” względne w zdaniu złożonym (1)] (93): KromRozm I Ev; A ielliby ſye ſtrony zá tym zgodziły/ máią przydz do Sędzięgo y podziękowác/ opowiadáiąc zgodę GroicPorz p4v, mm3v [2 r.]; Leop Luc 4/19, Rom 10/15; BibRadz 4.Reg 7 arg, Ps 40/7, Mar 7/36; Połłał Iakob Iudáá przodkiem do Iozephá opowiedác przyiazd ſwoy. BielKron 18, 18, 221v, 243v; RejAp 100 [2 r.]; iz Anyeli [...] ſtępowáli ná zyię opowiadáiąc thę rádość á to ſwięte z martwych wftánie ięgo. RejPos 109, 16v, 324v, 341v, 345; SkarJedn 322; CzechEp 154, 217; Calep 715b; Anioł opowiada Páńſkie zmartwychwftánie. [...] Stroże przenáięci/ áby nie wyznawáli Páńſkiego zmartwychwftánia. WujNT Matth 23 arg; Tedy Páweł [...] oczyiſciony będąc [...] wzedł do koſcioła/ opowiadáiąc wypełnienie dniow oczyiſcienia WujNT Act 21/26, Luc 4/19, 24 arg. Cf opowiedać co komu; co przez kogo; co między kim; co przed kim; co o kim; co w kim; »opowiedać chwałę«, »fałsz opowiedać«, »kłamstwo opowiedać«, »opowiedać pokoj«.

~ Dopełnienie bliższe w postaci zaimka przysłówkowego (1): [dziecię] ktore ſie vrodziło ze krwi pánieńſkiey/ [...] ze krwi błogoſławioney między wżemi narody: ták iáko on Anioł á on poſeł niebieſki przy dziwnym poczęciu ięgo iáwnie opowiedác raczył. RejPos 105v. ~

opowiedać co komu (41): A pirwżym cie [Józefa] w kroleſtwie po ſobie przekładam Aby wżitczy wiedzieli to ym opowiedam RejJóz L; LubPs cc4 marg; Leop Luc 4/19; Mącz 254b; A tákie [skruszone] ſercá iedno on dopuſcił rozwięzowác/ á opowiedác im to ſwięte miłofierdzie ięgo RejPos 119, 17v [2 r.], 18, [108] [2 r.], 118v, 119v (17); iz mię pomazał Pan/ y połłał mię ábych rzeczy weſołe cíchym opowiadał CzechRozm 119; SkarJedn 266; MWilkHist H4v; CzechEp 217; LatHar 378; Apoſtołom zmartwychwftánie Páńſkie opowiada [Maryja Magdalena]. WujNT Aaaaa, Luc 2/10, 4/19, Ioann 20 arg, Act 13/32, 26/23, 1.Petr 1/12. Cf »opowiedać odpuszczenie grzechow«, »opowiedać pokoj«.

opowiedać co przez kogo (5): A nie z dáleká nam Bogiem ieſt/ áni vkrocona ieſt nam na wſpomozenie ręká ięgo. Táki iáko to nam ſam przez Proroká opowiedác raczył. RejPos 242, 178v. Cf »opowiedać pokoj«.

opowiadać co między kim [= komu] (1): vcięli głowę Saulowi/ [...] y połłali do zięmie Filiſtyńſkiey w okoł/ áby tho opowiadano w koſcielech Báłwánſkich/ y między ludźmi. Leop 1.Reg 31/9.

opowiedać co przed kim [= komu] (1): Zbáwienie twe przed wſytkiemi iáwniem opowiedał LubPs L2.

opowiadać co o kim (1): iz on ſrogi wąż [...] záwždy miał [...] zácierác ſwięte ſtopy ięgo/ thák iáko to o nim ięzczę w Ráiu opowiadác raczył/ mowiąc do niego RejPos 318.

opowiedać co w kim [= komu] (2): Opowiedałem ſprawiedliwoſć twoię wzgromádzeniu wielkim BibRadz Ps 39/10; CzechEp 239.

opowiedać kogo komu (4): GroicPorz gv; RejAp 190; ábychmy [...] nie ſzukáli go tám gdye go nam fáłeczny á omylny ſwiát opowiedác będąye. RejPos 242, 16v.

opowiedać kogo kim, czym [w tym: w czym = w dziele jakim (1)] (3): *RejPos* 158v; gdy go [Piotra ś.] ono głową [...] kościoła swoiego w namiątkách/ Papieżách Rzymłkich/ bez wtydu y Bożey boiáźni opowiedáią? *CzechEp* 230; Tegoż to który poimány iest/ vćierpiał/ krew swoię zá nas wylał: tegoż Chriřtufem/ tego łynem Bożym iáwnie opowiedáiąc *CzechEp* 246.

opowiedać o kim, o czym [w tym: komu (1)] (19): który był pełen Duchá świętego/ iáko o tym thenże Prorok opowieda 42. Kap. *BibRadz* I 373d marg, 2.*Esdr* 6/7; gdy Anyoł oycu tego to Ianá s. Zácháriařzowi opowiedał o poczęciu iego *RejPos* 320v. Cf Z przytoczeniem opowiedać o czym; Ze zdaniem dopełnieniowym opowiedać o kim, o czym; Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym opowiedać o kim, o czym.

Z przytoczeniem oznajmującym [w tym z zapowiednikami to (5), mówiąc (3), tymi słowy (3), jako (1), tak (1)] (17): záwołáli ná wrotnego mieřckiego oznáymuiąc y opowiedáiąc/ Przyřlichmy do obozu *BibRadz* 4.*Reg* 7/10; *BiałKat* 76; *LatHar* 685.

~ *opowiedać co* [w tym: „to” w odniesieniu do tekstu poprzedzającego (1)] (3): *HistAl* D7v; zieloną rozgę kupuiącemu w rękę dáie/ opowiadáiąc naprzod głósem on odstępek thymi słowy. Pan.N. zdawa dom/ włafnořć/ álbo dziedzictwo swoie/ ná tym á ná tym mieyřtcu leżące *GroicPorz* 12v; *CzechRozm* 131v.

opowiedać komu (9): *HistAl* C3v, D7v, H2v; Y Lewitowie też opowiadáli iáwnie wřlyřtkim/ mówiąc: Dzień ten święthy iesth *Leop* 3.*Esdr* 9/54; Y przyřzedł potym do niego niemáły poczet ludzi/ opowiedáiąc mu: Miřtrzu/ iużci on człowiek/ o którym ty powiedařz/ więcey ich krzci *RejPos* 242v, 258v; *BudBib* 1.*Mach* 7/27; *BiałKaz* C2v; *CzechRozm* 131v.

opowiedać między kim [= komu] (1): Opowiedaycie między narody/ á dawaycie (się) słyřzeć/ y podnieřcie chorągiew/ daycie słyřzeć/ nie taycie/ mowcie. Wzięt iest Bawel *BudBib* *Ier* 50/2.

opowiadać o czym (1): Pořłáli tedy řiořtry do Pána do Betáberi/ opowiadáiąc mu o niemocy Brátá řwego tymi słowy. Pánie oto ktorego ty miřuięřz niemoże. *BiałKaz* C2v.

opowiedać w kim [= między kim, komu] (1): *BibRadz* *Ier* 50/2 cf W połączeniach szeregowych. ~

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami: to(ć) (37), co (6), (tak) jako (6), mówiąc (2), o to (1), o tym (2), tak (1); iże (109), że (21), jako (12), zaimek względy (9); zdanie dopełnieniowe w antepozycji (4)] (151): *ZapWar* 1537 nr 2494; poslal thv byl na weřzelye posla goncza, opowyedayancz ysz pořzel vyelky yedzie, awřdy go nyemařz. *LibLeg* 7/98, 8/26, 11/75, 75v, 106v, 107; *WróřŻółt* Gv, [M7]v; *RejPs* Ff5v; *LibMal* 1543/12; *KromRozm* II v2; dokonawszy wot swych [pořłowie] nie konkludowali, jeno szli ku panom, opowiedajác, iż na radzie IchM przestawszy namawiali o obronie potocznej *Diar* 43; *LubPs* F3v marg, aa3, cc6; *GroicPorz* Ov; Thy vżyway práwá á przywileiá mego/ bez ktorego że z chućiá rad będę iáwnie oppowiadam. *Leop* *Ruth* 4/6, *Mal* 4 arg; A ták Kłiáżetá Moábřkie wrociwřzy řie przyřřli do Báláká opowiedáiąc że Báláám z niemi iřć nie chćiał. *BibRadz* *Num* 22/14, I 108d marg, 1.*Reg* 6/21, I 311a marg, 363c marg, 376a marg, *Ez* 18 arg, II 47b marg; Opowieda theż ten Anyoł wołáiąc do Pána iż iuż řchnie zboże ziemřkie. *RejAp* 126v, BB3v, CCv, 81v, 93v, 126v; *GórnDworz* Y6; TAK iáko Pan z dawná opowyedáć raczył/ iż nic nie iest pátno człowiekowi nędznemu/ by wřzytki bogáctwá y kroleřtwá pożyřkał thego řwiátá *RejPos* 224, 10 [2 r.], 14, 162v, 163v, 171 (25); że nic [Paweł apostoł] nie odkróczył od Ewányeliřtów/ ále we wřzyřtkim

fy z nimi zgadzając/ opowiada/ że tę od Pána naukę wziął *BiałKat* 271, 306; *BielSpr* 41; *WujJud* 86v; wnet się temu sprzeciwili Polłowie Papiełcy/ [...] opowiadając iż tego nie mają w poruczeniu *SkarJedn* 181; *CzechEp* 51; Marszałek opowiadał ze się ludzie dosłuby Dworskiej nie cisną *ActReg* 10, 70, 76; *ZapKościę* 1588/81v; *LatHar* 110; Opowieda [*Chrystus*] że iuz przyślłá godziná ięgo wwięlbienia. *WujNT Ioann* 12 arg, 1.*Cor* 14/25, *Matth* 26/54, s. 297, 392; Z Podolłkięgo y Ruskięgo częścł Woiewódtw Polłowie opowiadáli: Iż Tátárowie y Wołochowie/ wiele dżierzaw w onych kráiącł popułtołzyli *SarnStat* 87.

~ opowiedać od kogo [= w czyim imieniu] (2): Słuchayże co thu dáley ten fwięty Prorok o nim opowiedać raczy od Bogá Oycá niebiełkiego: Iż z nim zówždy był pocżátek ięgo *RejPos* 232, 187v.

opowiedać komu [w tym: od kogo (1), u kogo (1), o kim (4)] (59): yz on prziffilal do nas opowyadayacz nam otim yz niektorzi poddany yęgo [...] miedzi łobą miely nie łgodj wten czas *LibLeg* 11/66v, 11/54v, 66v, 162; *MurzNT* 3v; tedy my WM opowiedamy, iż nie potrzebujemy żadnych rozmow ani stanowienia za tak krotkim czasem *Diar* 40, 30, 32; *OrzRozm* 13; á do Sáłkiego Kurfierftá/ połłal [*Joachim Brandenburski*] opowiadając mu/ yż Turcy ciągną do Niemieckich kráin. *BielKron* 217, 385; *RejAp* 58v; A wżákóm ia wam opowiedał/ zem ia nie ięłt Krłstus. *RejPos* 242v, 8v, 11, 26, 79v, 126v (29); tedy Bog połłal Ięłżáiałżá proroká do Achaza opowiadając ięmu y ludowi ięgo/ że ie chce od onych krolow obronić. *BudNT* Ff8v, Ii; Otoż wam to iuz opowiedam/ że łie iuz czás ná to gotowác. *CzechRozm* 237, 36, 49, 131v [2 r.], 134; *SkarŻyw* 384; *CzechEp* 130; Cołmy widzieli/ y łlyłzeli/ wam opowiedamy/ ábyłłcie y wy łpołeczność mieli z námi *NiemObr* 88; *ArtKanc* G16v; *ActReg* 70; *LatHar* 388; *WujNT Act* 10/42, *Gal* 5/21; *SarnStat* 1210. Cf opowiedać kogo komu; komu przez kogo.

opowiedać kogo [= o kim] komu (2): niżli od tych ktore nam opowiedać raczyłłz/ iż biegáią s połelłtwy twemi/ ktorycheł im thy nigdy nie poruczał. *RejPos* 241, 327.

opowiedać komu przez kogo (1): gdyć tho Pan przez Moizęłżá opowiedać raczy: Iż ogień y wodá połozoná ięłt przed oczy thwoie *RejPos* 267v.

opowiedać przed kim [= wobec kogo, komu] (2): Ayłłzh przed Radamy ye⁸⁰ Kro. Mczi Zidzy opowyedaly. yłłz nathen czálłłz [...] byll *LibLeg* 11/137v; A to przed Swiadkami opowiadając wyżei napiłłanemi Iłłz dlia tego pięniędzi nie przyjmuie *ZapKościę* 1580/15v.

opowiedać o kim, o czym [w tym: komu (4), od kogo (1)] (12): Páweł Swięty opowiada s plátzem/ o tákowych. Iż to łą nieprzyáiciele Krzyża [!] Kryłtułowego *KrowObr* 98v; *BibRadz* 2.*Esdr* 6/7; gdyć to łam [*Duch Pańłski*] o łobie opowiedać raczy/ iż przy złołciwey dułzy nie może być długie miełłżkánie ięgo. *RejPos* 114v, 79v, 180v, 210v, 220, 232, 266; *BudBib* 2.*Esdr* 6/7; *SkarŻyw* 384; *CzechEp* 130.

opowiedać w czym [= w czyim dziele] (6): Iáko thu w tey Ewányeliey Pan náłłz opowiedać raczy: Iż wiernym dány łą rozumieć táiemnice *RejPos* 64, 162v, 224v, 260, [344]v; Tenże Prorok w rozdzáiale 42. opowiadál: Iż Bog miał duchá łwego ná Męfyáłżu połozyc. *NiemObr* 103. ~

Z połáczeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami: co (4), to (3), jako (3), tymi słowy (2), mówiąc (1), tak (1); iż(e) (13), że (1)] (14): połłali tedy do krolá Władziłławá z Liłty/ [...] opowiadając żełłmy záłegli ćiałłne morze/ nie może nigdzyey Turek przebyć z Nátołiey do Romániey *BielKron* 389v; *RejPos* 189v.

~ *opowiedać komu* [w tym: o kim, o czym (2), w czym (1)] (8): *BielKron* 307v; *RejAp* 165v; *RejPos* 222, [279]v, [292] [2 r.], 293; Y przyżłá Mária Mágdáléná/ opowiedáiąc Zwolennikom/ iżem widziááká páná *MWilkHist* 12.

opowiedać o kim, o czym [w tym: „o tym” w odniesieniu do treści tekstu poprzedzającego (1); komu (2)] (3): *RejAp* 165v; *Słuchayże* [...] / co tu o tym miłófniku fwoim o tym to Ianie fwiętym Piotrowi s. opowiedáć raczy: Iż go ták chcę mieć áż tu záfię przydę *RejPos* [279]v, 183v.

opowiedać co w czym [= w czym dziele] [komu (1)] (2): Ták iáko to y w tey Ewányeliey niżey nápińáney fámo tho fwięte Boftwo [...] opowiedáć raczy: Iż iáko mnie zna Ociec moy [...] / ták ia też znam Oycá moiego *RejPos* 121v, [292]. ~

cum A cum inf [w tym: z elipsą „być” (1)] (41): posłowie Ziemie Mazoweczkiei wielkie ocziazenie slacheczkie bicz opowiedaią *ZapWar* 1545 nr 2646; Dziecię w Krákwie/ kthoremu ledwá miefiąc było/ opowiadáło Tatáry przyść rychło. *BielKron* 363v; wyiecháli przeciwo iey [królowej] rycerftwo Polfkie/ opowiadáiąc iey wielkość Litewfkiego ludu ciągnáć do Polfkich kráin. *BielKron* 377v; *LeovPrzep* D3; *RejPos* 16v; *BiałKat* 166, 246; Coż czyni Páweł/ gdy ono pímo Dawidowe/ [...] finowi Bożemu fłużyć opowiadá/ y iemu ie przypifuie? *BiałKaz* E3.

~ *opowiedać kogo, co być kim, czym* [w tym: jakim i czym (1)] (14): *HistAl* L5; gध्ये go [*Chrystusa*] opowiedá [psalm] być Bogiem prawdzwym á práwym/ y Krolem y Pánem wżego fwiátá. *LubPs* Xv; *KrowObr* 193v; *Słuchayże* dáley iáko go tu Apoftól opowiadá być kfiążęciem krolow wżytkich fwiátá wżytkiego. *RejAp* 8, 9, 100; gdyż go [*Boga*] nam ten iedyny Syn iego/ ták iáko fłyżymy/ Oycem náłzym miłófiwym być opowiedá *RejPos* 173, 4, 197v; *BiałKat* 163v, 266; iáko [*Paweł*] finá Bożego Iezu Chriftá ftworzyćielem być wżech rzeczy opowiedá. *BiałKaz* E4; Przeto go ia też nie tylko Synem Bożym wyznawam/ ále go też y Bogiem być opowiedam *CzechRozm* 23; *CzechEp* 5.

opowiedać kogo być jakim [w tym: jakim i czym (1)] (10): Ty fá żwierżetá czyfte/ ktore zakon opowiedá czyftymi być. *BibRadz* I 4c marg, *Sap* 2/16; *RejAp* 9; *BiałKat* 123v; *WujJud* 105; Achiorze/ ktoryś fię dziś wczynił prorokiem miedzy námi/ opowiedáiąc narod Ierolimfki być bárzo walecznym *BudBib* *Iudith* 6/2; *CzechRozm* 9; Dla cze⁸⁰ też y tych fzczeńliwymy być opowiedáł/ ktorzy fię w tym Páńfkim zakonie kocháli *CzechEp* 112, 219; *Phil* F.

opowiedać co (a. kogo) być jakie (a. jakiego) (11): A przethož wżytki rofkazánia o wżech rzeczach opowiedálem być prawdzwe [inquam recta censui] *BibRadz* Ps 118/128; [prorok] przeto nam to dzyecię opowiedá być/ y namędrfze/ y nawiętfzey rády. *RejPos* 16v, 335v; *BiałKat* 276; *WujJud* 88v; *WujJudConf* 105; fkończenie fprawiedliwych opowiedá być błogie *BudBib* *Sap* 2/16; *BiałKaz* E3; Błogośławionych tych ktorzyby ich [słów] przefthrzegáli: á przekłętych ktorzyby zániedbáli opowiedáiąc. *NiemObr* 72, 74, 75. ~

W połączeniach szeregowych (2): Opowiedayćie w narodźiech/ á dayćie fię im fłyfzeć/ podniećie chorągiew/ rozgłáfzayćie/ á nic nie tayćie/ mowćie/ Wzięte ieft Bábilon *BibRadz* *Ier* 50/2; *BudBib* *Ier* 50/2.

W charakterystycznych połączeniach: opowiedać jasnie (3), *jawnie* (7), *mocno, pewnie*.

Fraza: »(tak) jako opowiedać raczy« [*wtrącony odsyłacz do autora wypowiedzi*] (3): ták iż położył za nas dułzyczkę fwoię/ ták iáko tu łam opowiedać raczy/ ogrodziwłzy á włzczepiwłzy nam tę owczarnią fwoię/ iáko murem/ łwłętemi łłowy á náukámi łwoimi *RejPos* 124v, 163, 239.

Zwroty: »opowiedać chwałę(-y) [czyj(-e)]« = *chwalić; laudem nuntiare Vulg; dare gloriam PolAnt* [szyk zmienny] (9): Chwalćie wy co miełłkacie ná opoce [...]. Będa dáwac Pánu łlawę/ y chwałę ie⁸⁰ ná wyłpiech będa opowłádac. *Leop Is* 42/12, YY4v; *RejPos* 305v; *BudBib Bar* 2/16; Otwórz/ wieczny boże/ niemé włtá moie/ A ia opowłádac będa chwały twoie. *KochPs* 77; CHwalćież wy Pána włzyłcy Narodowie/ Opowłádacych chwałę iego włzyłcy łudzie. *ArtKanc C2; LatHar* 165, 303; Przyidą z Sábbý złoto y kádzłdło niołac/ y chwałę Páńłką opowłádáiac [*Laudem Domino adnuntiantes Vulg Is* 60/6]. *SkarKaz* 516b.

»fałsz, [przeciwko komu] fałszywe łwiadectwo opowiedać« = *klamać* (1:1): Ty łam wiefz iżeć ci przeciwko mnie fałszywe łwiadectwo opowłádáiac [*quoniam falsum testimonium tulerunt contra me Vulg*] *BudBib Dan* 13/43; *ArtKanc Q3*.

»opowiedać głosem, w głos« = *ogłaszać* [szyk zmienny] (3:1): Sługa tedy Sądowym wyrokiem przydány/ przywoła go ná onym miełłtcu gđzie łye zámordowánłe słtało/ opowłádáiac to głółem iż ten.N. ktory był powołány/ łtoi przed Sądem *GroicPorz* ov, 12v, mm3v; gdy Stefan Bátory Woiewodá krolá wywłodł z miełłcá łwego/ wkaźuiac go włzytkiemu wołłku/ [...] á ták opowłádał w głos włzytkim/ iż oto Krol gotow iest [...] położyć gárdło łwe. *BielKron* 307v.

»opowiadać w imię [czyje], imieniem [czyim]« (1:1): aby łzly połwłęćie á opowłádały łudziám wymię Boże odpułczenie grzechow *SeklKat X2*; gdy [...] przyiecháli [...] Połłowie [...] opowłádáiac nam imieniém włzyłtkich łtanów Kłięłtw przerzeczoných: iż oni [...] nie zbrániáiac łie Vniiéy wysłzézý miánowánéy/ z Kroléłtwem y Pánłtwy náłzemi. *SarnStat* 1210.

»[jakim] językiem [czyim] opowiedać« (1): zdrádlwym ięzykiem łwym fałsz opowłádáiac *ArtKanc Q3*.

»opowiadać na kazaniu« [szyk zmienny] (2): *KromRozm I Ev*; káznodzyeiał v S. Bárbáry w Krákwłe/ opowłádał ná kázániu łudzyem/ iż Zydowie dzyećię Krzełcijáńłkie wmećzyli *BielKron* 385.

»kłamstwo opowiedać« = *klamać* [szyk zmienny] (4): Wyzwála dułze łwłádek prawđziwy/ á człowiek przewrotny opowłáda kłámłtwá [*et loquetur mendacia dolosus*]. *BibRadz Prov* 14/25, *Ps* 58/13, *Ez* 21/29; *BiałKat* 114.

»przez list opowiadać« (1): tobie przez ten łłst opowłádamy [*tibi per has literas declaramus*; tobie obyawyamy przez nynyeyłzy łyst *HistAl 1510 293*]. *HistAl* H2v.

»opowiadać [komu] odpuszczenie grzechow« (3): że włzelky łługa kołcielny kapłan odkołciola ná to wybrany ma moc ieden iáko drugi opowłádać łudziám odpułczenie grzechow *SeklKat X2, X2* [2 r.].

»w osobie [czyjej] opowiedać« (2): A tu w ołobie łwoiey opowłáda [*Chrystus*]/ iż on w meće łwey dzywnłe był rátowny/ y przełtrzeżon/ y łławnie wvıelbłon. *LubPs* aa3; *RejPos* 16v.

»opowiedać pokój« [*w tym: komu* (4), *przez kogo* (3)] [szyk zmienny] (11): O iáko piéłkne łą nogi tych kthorzy opowłádáiac pokoy [*evangelizantium pacem*; opowłádáiacych... *WujNT*] *Leop Rom* 10/15, *Eph* 2/17; A połłála [*Ester*] łłty do włzyłtkich Zydów [...] opowłádáiac im pokoy y bełpieczeńłtwo. *BibRadz Esth* 9/30; *RejPos* 25v, 123, 189, 305v; łłowo zełłal Bog łnom Iłráelłkim/ opowłádáiac

pokoy [*adnuntians pacem Vulg Act 10/36*] przez Iezu Chryftá. *BiałKaz E4v* [*idem BudNT, WujNT*]; *BudNT Act 10/37*[36]; *SkarJedn 322*; *WujNT Act 10/36*.

»słowy [*jakimi*] opowiadać« = *verbis dicere PolAnt (3)*: A nie tylko áby to iedno tylko słowy opowiadać raczył/ ále y skutkiem thego wielekroć poprąwić á potwirdzić raczył. *RejPos 324v, 341v*; *BudBib 1.Mach 7/27*.

»usty sw(oj)emi (*a. własnymi*) opowiadać« (5): A tho obaczyłz krocichno s piłmá tego/ co tu fám vfty swoiemi opowiadać raczy *RejPos 195v, 126v, 186v, 187*; *LatHar 378*.

»za znak pewny opowiadać« (2): otoż wam to zá znak pewny opowiedam: iż tá Páni brzemienną będąc/ nie dziewkę ále Syná vrodzi *CzechRozm 131v, 131v*.

Szeregi: »mianować a opowiadać« (1): Ktorego [*Syna Bożego*] Ezáiafz y ini Proroczy w piśmiech fwiętych swoich baránkiem onym niewinnym [...] záwždy miánowali á opowiadáli. *RejPos 158v*.

»opowiadać i objawić« (1): Wieczor y rano y w południe będę opowiedał/ j objawię/ á wyflucha głos moy. *TarDuch A5*.

»oznajmować (*a. oznajmiać*), (*a, i*) opowiadać« = *nuntiare dicendo PolAnt (3)*: *BibRadz 4.Reg 7/10*; á potym narodowi ludzkemu [*miał św. Jan*] oznajmiać á opowiedać/ iż iuz przyšzedł á obiawił fie ná fwiát on zbáwiciel *RejPos 11v*; *Calep 526b*.

»podawać a opowiadać« (2): słuchay pilnie tego Páná swoiego/ coć s tey drugiey á wdzyęczney łodki swoiey podawác á opowiedác raczy. *RejPos 174v, 175*.

»przynieść, opowiadać« (1): dziádowie narodów Ruřkich pámiętać mogli [...] o Izidorze Metropolićie Kiiowřkim/ iáko im to z iednoczenie przyniołł/ opowiedał/ y [...] pokoj z niebá ná ziemi ludziom dobrej woli z wiáftował. *SkarJedn 266*.

»opowiadać i rozślawiac« (1): Lecz on [*uzdrowiony*] odśzedłszy poczał opowiedác y rozślawiac [*praedicare et diffamare*] tę rzecz (*marg*) mowę. (–) *WujNT Mar 1/45*.

»opowiadać i świadczyć« (1): Y rořkazał nam opowiedác ludowi y świadczyć [*praedicare populo et testificari*]/ iż on ielt ktorego Bog náznáczyl sędziá żywych y vmárlych. *WujNT Act 10/42*.

»wołać a (*i*) opowiadać« (4): Woła też y opowieda [*apostoł*] poczęcie y porodzenie iego dziwne z dziewice pány/ ktore fie [...] sftác miáło/ y sftáło fie ielt. *RejAp 100, 100*; *RejPos 10*; *BielSpr 41*.

»opowiadać albo wskazować [*do kogo*]« (1): A przeto thu Pan opowiedác álbo wřkázowác raczy do kaźdego z nas/ iż chce wřzytko wdzyęcznie przyjmowác od nas *RejAp 19*.

»opowiadać i wspominać« (1): Opowiadami y wřpomynami wařchey wielkiey k.m. yz teras czállow tich miedzi pani Chřeřczyanskymy [...] yzesz v vyelka C.m. wyelky pan y rozvmnieyřchi miedzi wřzytkymy pani Chřeřczyaskymy *LibLeg 11/54v*.

»wydać a opowiadać« (1): ony řtrářzliwe dekretá Moizęřzowe/ ktore Pan przezeń wřzytkim wydać á opowiedác raczył/ iż tákowy kaźdy kthory namniey wykroczy s częgo/ iż iuz wiecznie ma być przekłęty. *RejPos 178v*.

»wyznawać i opowiadać« (1): visnavam hy opowiedam ysch then zid do viothl spraviedlivie ysch schin iego then loy kupil *ZapWar 1537 nr 2494*.

»opowiadać, (*abo*) zwiastować« [*szyk 1:1*] (2): táki [...] coby co inego fwiátu opowiedác ábo zwiáftowác miał/ niźli to coby było wola á rořkazanie iego fwięte *RejPos 188v*; *Calep 715a*.

»żałować i opowiedać [na kogo]« (1): prziffilal do zamkv [...] zalvyancz y opowyedayancz na vrzednyky [...] y na kxyedza Mytreya Ivanowycza [...] otho yfch ony ffamy fpomocznyky fzywoyemy [...] pobyty y poranyly *LibLeg* 11/156.

W przen (5) : *RejAp* 58v; Ale vmysł vpádły/ y zfráfowány wielkością nędze/ y oczy od płáczu wftawájące/ á dużá láknąca/ będą Pánie opowiedác twą chwałę y fprawiedliwość. *BudBib Bar* 2/16[18]; *ArtKanc* Q3; Pánie otworzyłz wárgi moie/ á wftá moie opowiadác będą chwałę twoię. *LatHar* 165, 303.

Przen: Podmiotem jest dzieło myśli czyjej zamiast autora, twórcy [w tym: pismo(-a) (5), psalm (4)] (9) : *MurzNT* 3v; Co nam ten Pfalm opowyeda. *LubPs* cc4 marg, F3v marg, Xv, cc6; *BiałKat* 76; Czego piśmo święte zábraniáiąc/ zauźniki/ obmowce/ gwałtowniki/ pyłzne/ chlúbne/ etc. godne być śmierci opowieda *Phil* Q2; *LatHar* 110; *WujNT Matth* 26/54.

α. *W formułach ogłoszeń urzędowych* [co; w tym: komu (2)] (3) : A ták z vrzędu moiego/ wedle Práwá/ tákże kupno vtwierdzam y vmacniam/ y opowiadam wśytkim iáśnie to zdánie/ po pierwsze/ po wtóre/ po trzecie/ po czwarthe mimo Práwo. *GroicPorz* 12v; *SarnStat* 885.

Szereg: »objáśniać i opowiedać« (1): [przymierza wiecznego zamknienie] przez ninieyfzy Przywiléy [...] obiáfniamy y wżem opowiedamy [emologamus *JanStat* 885] *SarnStat* 1105.

β. *Ogłaszać, rozgłaszać pytanie w postępowaniu urzędowym; ze zdaniem dopełnieniowym pytajnym* [w tym: komu przez kogo (1)] (2) : ktory fant wierzyciel zá rękoiemśtwem ma ná iáwnym mieyftcu trzy kroć przes dwie Niedźieli ku przedániu okázowác: opowiadáiąc ftronie káżdym rázem przes sługę Vrzędowego/ iefliby fant fwoy odkupić chciáłá. *GroicPorz* dd2; Potym Gwido kazał w rozlicznych kościelech opowiadác iefliże kto ofly pogubił/ á zadny nie należion [!] kthoryby fie ku onym osłom ozwał. *HistRzym* 67v.

a. *Oznajmiać, zgłaszać czyjeś nadejście lub odejście; praenuntiare Cn* (2) : [gdÿ Miser Dominico i Miser Jacobo poiechalÿ belÿ od robothj nie opowiedaiącz *RejestrBudGal* 52.]

opowiedać kogo (2): *BielKron* 383v; Pośel prędky z nowiną do ciebie przybieżał/ Pewny nieprzyacielski lud opowiadáiąc/ Y pewné vroczyłko: á ty niemieszkaíąc/ Kazałeś pod nie ciągnąc *KochJez* Bv.

b. *Wyznawać, czynić jawnym, wyjawiać (o grzechach, uczynkach, tajemnicach itp.); (ad)nuntiare PolAnt, Vulg; divulgare Calep; revelare JanStat* [w tym: co (14)] (16) : Bo Duch święty ieft zgodny á nie ma roznice/ Gdzye opowieda iákże fkryte táiemnice. *LubPs* gg2; Wiele ludzi wierzących przychodziło do Apośtołow/ wyznáwác álbo fpowiadác fie y opowiadác vczynki fwoie. *WujJud* 82; Divulgo Vulgo notum facere, vel rem aliquam in vulgus spargere – Naswat widaie, opowiedam, iawnoczinę. *Calep* 337a; Abowiem złość fwoię opowiadác będę [adnuntiabo *Vulg Ps* 37/19 ogláflíac będę *Leop*; oznaymię *WujBib*]/ y będę myślił o grzechu moim. *LatHar* 163, 111; *WujNT* 478; rády mnie zwierzoney ku fzkodzie iego Iáłności nie będę opowiedał *SarnStat* 1125.

opowiadać komu (2): Tobie ia/ Pánie/ rány moię vkázuię/ tobie záwftydzenie z nieprawości moich opowiadam. Znam grzechy moie *LatHar* 206, 137.

opowiadać przed kim [= komu] (4): ieden tylko bálwan Iowifzow mamy wfchowaniu [...]: niewiem co nim czynić: opowiadam przed tobą Pánem náłzym/ áby to nam do doftápienia żywotá/ gdy

yi śpalem/ pomagáło. *SkarŻyw* 429, 80, 108; Spowiedź záfię zálecono/ [...] kiedy przed Ianem Chrzcicielem grzechy iáwnie opowiadano *LatHar* 109.

W przeciwstawieniu: »opowiedać ... nie taić« = *nuntiare non celare (a. absconderè) PolAnt (1)*: bo grzech fwoy iáko Sodoma opowiedali [!]/ nietáili (go) *BudBib Is* 3/9.

W porównaniu (1): *BudBib Is* 3/9 *cf W przeciwstawieniu*.

Szereg: »wyznawać i opowiedać« (2): wiele wierzących przychodziło/ wyznawáiąc y opowiedáiąc wczynki fwoie [*confitentes et adnuntiantes actus suos*; wyznawáiąc fie y oznáymuiąc *Leop*]. *WujNT Act* 19/18, s. 478.

c. *Deklarować, przyrzekać, wyrażać gotowość czegoś [co] (11)*: kołcioł y flupy boże s czyłstego złotá opowiadamy [*templum ... destinamus*; koszczyol... szlymy *HistAl* 1510 454]/ á dla tego włtęp ná gory á bogu Hamonowi ofiáruy/ á będziem mu wespółek ofiárować. *HistAl* L4; [*kanclerz*] powiedział, że JK M chuc tę Waszę i Braciej Waszej Rycerstwa Korony tej, którą opowiedacie, za wdzięcznie przyjmuje *Diar* 24; Świadczy tak o sobie X.K. iż podawáiąc náuki w Lubellkim kościele/ opowiedał przyty^m gotowość fwa/ iż chciał po iedynkiem o tych náukách mowić/ ktobygo flufznym obyczáiem o to žádał. *NiemObr* 23.

opowiadać komu (1): Od Margrabie Anszpacha też sam Posłowie są opowiadáiąc KIM wiarę y powolność stateczną na wszelaką potrzebę Rptey y K.I.M. *ActReg* 154.

Zwrot: »językiem opowiadać« (1): z grzelznými: Którzy ięzykiem chęc opowiadáią/ Sercem zdradzáią. *KochPs* 39.

a. *Wyrażać życzenie czegoś dla kogoś; w formułach grzecznościowych, w nagłówkach lub w zakończeniach listów, dedykacji lub pism urzędowych [co komu] (6)*:

Zwroty: »łaskę i dobrotliwość [czyją] opowiadać« (1): Włzytkim y koždému z ofobná Stároftóm Kroleftwá náłżego [...] łáfkę y dobrotliwość náłżę Królewłką opowiadamy [*Universis et singulis Capitaneis Regni nostri ... Gratiam et benevolentiam Regalem. JanStat* 721]. *SarnStat* 903.

»służbę swoją (a. służby swe) opowiedać« (2): Krolowi nád krolmi wielkiemu/ y panu nád pánuiącemi Alexandrowi Arifhoteles fluzbę fwoię opowieda [*Alexandro Aristoteles servitutum*; Alexandrowy arestotelesz szlye szluszbe szwoyá pokorna *HistAl* 1510 515]. *HistAl* M7; Nayałnyeyfzemu/ Kfýżęcycu Zygmuntowi Augułtowi/ możnemu á flawnemu Krolowi Polfkyemu/ Wielkiemu Kfiedzu Litewfkyemu/ [...] y inych wiele zyem Pánu y Dzyedzicowi/ Pánu fwemu záwždy miłóściwemu/ Polak prósty flugá y poddany/ fluzby fwe wierne opowieda. *RejPos* A3.

»wesele opowiadać« (3): Darius krol Perski Porułowi Indiyskiemu krolowi wesele opowieda [*Indorum regi gaudium dirigit*; Krolyewy Indorum weszelye szlye *HistAl* 1510 228]. *HistAl* F7, E8, F5.

d. *Przekazywać, powtarzać; wypowiadać (o słowach, wypowiedziach); adnuntiare, praecipere, pronuntiare Vulg; loqui, mittere, praedicare PolAnt [w tym: słowa(-o) (14), dekret, poruczeństwo, poselstwo, przykazania (2), rozkazanie (2), sądy, ustawy] [w tym: co (22)] (25)*: aliefmi poflaly ftim yego Voyewodá pana Stanysława Tarła Rothmyftrza v.km. przodkiem opowiadayacz rofkazanie v k m. *LibLeg* 11/75v; iż [*duch*] iedno thákowy iest s prawdy/ ktory opowieda flowá á wolá fwiętą yego [*Boga*]. *RejPos* 284; *KochPs* 72.

opowiedać od kogo (1): iż sie zyáwił [...] on prawdziwy pośeł Ian święty/ opowiedáiąc wierne słowá od Páná swoiego *RejPos* 275v.

opowiedać z kogo komu (1): y będziez słuchał z wřth moich słowá/ y będziez im opowiedáł śemnie. *KrowObr* 130.

opowiedać komu (14): Abych wřfem opowyał yego rořkazánye *LubPs* B2; Abyś sie bał Páná Bogá twoiego/ á řtrzegł wřfelákiego poruczeńřtwá y przykazánia iego/ ktore ia opowiedam thobie [które ia przykázuie tobie *WujBib*] *Leop Deut* 6/2; gdy nam opowiaáią á przychodzą do wřzu nářnich ty słowá święte iego. *RejPos* [203], 269v; Wiedział y Helizeufz/ co řkrycie ráđził krol Syryyřki: y wřzyřtki słowá opowiaáł królowi řwemu Izráelfkiemu. *BiałKat* 158v; *RejPosRozpr* b4v; *BudBib Esth* 9/30, 4.*Esdr* 7/2; *SkarJedn* 278; obiecał [*Chrystus*] dáć od oycá duchá náuczyćielá/ przypomináćá/ y wodzá do prawdy/ ktory z iego náuki bráć miał/ y onym opowiedáć *CzechEp* 125; *KołakSzczęřl* B3; A toć ieřł pośełřtwo ktoreřmy řłyřzeli od niego/ y opowiedamy wam *WujNT* 1.*Ioann* 1/5. *Cf opowiedać z kogo komu; Z połączeniem przytoczeze zdaniem dopełnieniowym.*

opowiedać przez kogo (2): Záiřteć ty řá słowá ktore řam Pan opowiedáł przez řwe dawne Proroki *BibRadz Zach* 7/7; *BudBib Bar* 2/21[24].

opowiedać w czym (1): Słowá thy wřzechmogácego Páná nářzego/ ták iáko ie Ewányeliřá opowiedáć raczy w tey niżej nápiřány Ewányeliey s. *RejPos* 241v.

Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym [komu o czym] (1): Aż potym wřzytek miánowany czás/ ták iáko nám o tym Páweł święty dekret Pánřki opowiedáć raczy tymi słowy: Iż [...] iedno tym ieřł zákryta [*ewangelija*] ktorzy wedle tego řwiátá idą ná zátroczenie *RejAp* 165v.

Zwroty: »opowiedáć w imię [*czyje*], imieniem [*czyim*]« [*szyk zmienny*] (2:1): A ieřliż sie przyda żeby kto nie był pośłuzen słowom moim ktore on imieniem moim [*quae loquetur in nomine meo*] opowiedáć będzie/ náđ tákowem sie ia pomřzczę. Náđ to ieřliby iáki prorok podniowřzy sie w pychę chćiał opowiedáć słowá iákie w imię moie/ ktorychem ia iemu nie rořkazał *BibRadz Deut* 18/19-20, *Ier* 29/23.

»pod osobá [*czyjá*] opowiedáć« (1): słowá [...] / ktore ten [...] pośeł od [...] dworu niebieřkiego/ nam wřzem przynoři: á pod ořobá tey řwięthey Pánny/ [...] wřzemu řwiáthu opowiedáć raczy. *RejPos* 269v.

»opowiaáć usty swemi« (1): Twoje řády opowiaádam záwřzdy wřty řwémi/ [...] W tych řye ćwiczę wřtáwicznie *KochPs* 179.

»opowiedáć w [*czyje*] uszy« (1): Słuchaćie Irzáelczycy [!] wřtawy praw/ ktore ia dźię opowiedam w wářze wřzy [*quae ego loquens (marg) loquor (-) in auribus vestris*]/ iżbyřcie sie ich wćzyli/ á pilnie ie chowáli. *BibRadz Deut* 5/1.

e. *Sławić, wielbić, wyznawać; praedicare* *Mącz, Calep; confiteri, invocare* *PolAnt; celebrare, laudare* *Calep* [w tym: *kogo, co* (4)] (6) : WYřławiáć ćię będę Pánie á Krolu/ á będę ćię chwalił Bogá wybáwićielá mego/ opowiedáiąc imię twoie [*confitebar nomini tuo*]. *BibRadz Eccli* 51/1; *Praedico, Opowiedam/ Osławiam/ Chwałę. Mącz* 85d; *BudBib* 3.*Esdr* 4/36; *Praedico* *Aperte seu publice dico, celebros, vulgo, laudo* – Przepowiedam, iawnie opowiedam. [...] *Praedicator* – Wyřławiać opowiedacz. *Calep* 831b.

Zwrot: »po wszytkim świecie opowiadać [czym przed kim]« (1): Ciebie/ panie/ po wśzytkim świecie/ przed wśzytkiemi Narody opowiadać będą rymy fweimi. *KochPs* 166.

W przen (1) : Tedy język moy prawdę twą opowedyać będzie/ [...] A będzie zawnždy wyflawiał imyę twoye wlfędzye. *LubPs* ccv.

f. *Nakazywać, zalecać; nawoływać; denuntiare Vulg, PolAnt, JanStat; praecipere Vulg, PolAnt; adnuntiare, praedicare Vulg; contestari, dicere PolAnt; indicere Mącz* (35) : Indico, Vftawuyę *Opowiedam Mącz* 87b.

opowiedać co (6): *BudNT* 1.Cor 11/15[17], 1.Tim 4/11; A to rofkázuię: nie chwałęc (*marg*) opowiedaięc nie chwałę. G. (-) iż fię nie ku lepszemu/ ale ku gorzszemu fchadzać, *WujNT* 1.Cor 11/17. *Cf opowiedać co komu.*

opowiedać co komu (3): Słuchayże iáką tu służbę náfzę a iákie záchowánie náfze nawdzyęcznieyfsze Pánu náfzemu ten Duch fwięty nam opowiedać raczy: Abychmy vftawicźnie chodzili w fwiątobliwości/ á w fpráwiedliwości *RejPos* 298v, 336; *WysKaz* 38.

opowiedać komu (26): ták iákó nam ci fwięci Anyołowie opowiedaią/ vpadaymy też przed thym fwięty m á ftráfzliwym máyefstatem *RejAp* 68v; *RejPos* 237. *Cf opowiedać co komu; Z przytoczeniem zdania rozkazujęcego; Ze zdaniem dopełnieniowym opowiedać komu; Z połączeniem rozkaznika ze zdaniem dopełnieniowym.*

Z przytoczeniem zdania rozkazujęcego [komu] (3): Abowiem mi fię [...] vkazał Anioł Boży/ [...] *Opowiedaięc [dicens]* mi/ Nie boy fię Páwle *BibRadz Act* 27/24; *BiałKat* 343v; *ArtKanc* A15.

Ze zdaniem dopełnieniowym z odcieniem imperatywno-optatywnym [w tym z zapowiednikam tak (2), *to* (2); *aby* (20), *izby* (1), *żeby* (1)] (22): *KrowObr* 34; *StryjKron* 787; który opowiedałz żeby niekrádźiono [qui praedicas non furandum; kthory każełz nie kráść *Leop*]/ krádniełz: kthory mowiałz żeby nie cudzołożono/ cudzołożyłz *WujNT Rom* 2/21, 1.Tim 5/7.

~ *opowiedać komu* (16): Opowýdamy [przykázuiemy *Leop* 2.Thess 3/6] wam brácy a w imyę páná náfłęgo Yezu Kryftá/ abyfycy fye odłaczáli od káźdego brátá chodzącego nyerządnye *KromRozm II* g3v; *GroicPorz* r; Bog [...] teraz opowída ludziom/ áby wśyfycy á wśfedy pokutę czynili [oznáymuie ludziom áby ... pokutowáli *WujNT Leop Act* 17/30; *BibRadz* 2.Thess 3/12; *RejAp* 161v; *RejPos* 190, 193v; Iż wyfzedłzy [apostołowie] opowiedáli ludziom áby Pokutę czynili *KuczbKat* 230; *RejZwierc* 96v; *BudBib Ex* 19/21; *BudNT* 1.Tim 6/13; *CzechEp* 30; Pogánom opowiedałem áby pokutowáli/ y náfwrócili fię do Boga/ czyniác vczyynki godne pokuty. *WujNT Act* 26/20, 2.Thess 3/6, 12; *SarnStat* 574.

opowiedać przed kim (1): Opowiedam tobie [*Praecipio tibi PolAnt, Vulg; Przykázuięć Leop; Rofkázuięć WujNT*] przed Bogiem ożywiáiącym wśzytko/ y Iefufem Chriřtem/ [...] Abyś chował te przykazánia *BudNT* 1 kim 6/13.

opowiadać w czym [= w dziele czyim] (1): w drugich kfiáźkach co ie kredem zowiełz/ tákże cie vpomináią y opowiedaiác fwięci Apořtołowie iego/ vcząc cie/ abyś nikogo inego nie wyznawał iedno Boga Oycá fwego wfzechmogącego *RejPos* 190. ~

Z połączeniem rozkaznika ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (1); *iz* (3); *komu* (2), *w czym [= w dziele czyim]* (1)] (3): *RejWiz* 184v; Gdyż im y Ian s. y on fám wielekroć opowiedał/

iż gotuycie się/ łtroycie pokutę/ iuż nie dáleko iest krolestwo wálże *RejPos* 251v; *WujNT* 2.*Thess* 3/10.

W połączeniu szeregowym (1): Thák vłthawiamy/ náyduiemy/ opowiedamy/ y vtwierdzamy/ pod dułznym zátórcenim/ áby nam [*papieżowi*] wśelkie łtworzenie było poddáne. *KrowObr* 34.

Zwroty: »opowiedać w imię [*czyje*]« (3): *KromRozm II* g3v; *CzechEp* 30; A opowiedamy wam bráčia w imię Pána náłzego Iefu Chriřtá [*Denuntiamus ... vohis ... in nomine Domini*]/ iźbyście się odłaczyli od káżdego brátá nieporządnie chodzącego *WujNT* 2.*Thess* 3/6.

»opowiadać u sądu« = *domagać się, żądać przed sądem* (1): iuż Iłćiec (gdy dłuźnikowi wedle Práwá będzie opowiadał v Sądu trzy kroć [...]/ áby fant wykupił/ álbo dłuź płácił) może tháki fant przedać *GroicPorz* r.

Szeregi: »opowiedać i nauczać« (1): To opowieday y nauczay [*Annuntia (marg) Praecepte (-) haec et doce*]. *BudNT* 1.*Tim* 4/11.

»opowiedać i prosić« (1): A tym ktorzy łą tákowi opowiedamy/ y profimy [*denuntiamus et obsecramus*] ich [...]/ áby z pokoiem robiąc vzywáli chlebá łwego. *BibRadz* 2.*Thess* 3/12.

»opowiadać i rozkazywać« (1): Othoź wam ielźcze opowiadám: y rolkázuię: tę łpráwę takim obyczáiem czyńcie/ iáko ia. *BiałKat* 343v.

»opowiedać i upominać« [*szyk 1:1*] (2): *RejPos* 190; Lecz tákowym opowiedamy/ y vpominamy [*denuntiamus et obsecramus*] przez Pána náłzego Iefu Chriřtá/ áby z pokoiem robiąc/ pozywáli chlebá łwego. *WujNT* 2.*Thess* 3/12.

»wołać, opowiedać« (1): Iáko y Ieremiałz łyłźę o tym wołał/ W łwey łiodmey kápitule głośno opowiadał. Iź niech się nie bełpieczy ná to żaden śmieie *RejWiz* 184v.

»zwiastować, opowiedać« (1): Kazáleś zwiáłtować áż do kończyn źemie/ Włzyłtkim opowiedác/ [...] Powiedzcie trośkliwey/ tey Corce Syońskiey/ Oto Krol twoy idźie *ArtKanc* A15.

g. *Oznajmiać coś na przyszłość, zapowiadać, przepowiadać, prorokować; obiecywać; grozić; adnuntiare Vulg, PolAnt; (futura) praenuntiare Vulg, Calep; divinare, vaticinari Calep; praedicare, prophetare Vulg; promittere HistAl; denuntiare Modrz; loqui PolAnt (326)* : Pan Bog przemowił: któź nie będzie opowiadał [*quis non prophetabit Vulg Am 3/8* Kthoź niebędzie prorokował *Leop, WujBib*]? *PowodPr kt.*

opowiedać co (217), *kogo* (1): *TarDuch* B4; ábowiem [...] nie iáko pośeł/ ále iáko krol pyłźne rzeczy opowiadał [*superba promittis; pyszne rzeczy obyczvyesz HistAl 1510 203*]/ á wśáźke to wiedz/ iże s łlow twoich namniey się nie łękam *HistAl* Fv; *KromRozm II* ł4v; *LubPs* A4, D3 *marg*; Pan Chryřthus ná wefelu z wody wino vczynił/ Mencarze z kościołá wygnał/ mękę łwą opowiada [!]. *Leop Ioann* 2 *arg*, *Is* 9 *arg*, *Mar* 10 *arg*; Dwoiáki obyczay iest/ iáko máią być poznawáni fałelźni Prorocy/ Pierwłzy/ gdy się to nie wypełni co oni opowiedáią *BibRadz* I 111b *marg*; Prorokuie o Kroloch Perłkich [...]. Opowieda walki y niełnałki ktore miály być miedzy Krolmi Syriyłkimi. *BibRadz Dan* 11 *arg*, *Gen* 16 *arg*, *Deut* 18/20, 22 [2 r.], 1.*Reg* 2 *arg*, 4.*Reg* 7 *arg* (23); *BielKron* 93v; *KwiatKsiąź* 14; *RejAp* 14v, 52, 147, 163v; łłuchay iáką zapłátę tákiemu káżdemu opowiedác raczy *RejPos* 240v; [*Pan*] groźi kołciołowi/ groźi miáłtu Ierozolimłkiemu/ opowieda łrogości y okrutne vpadki iego *RejPos* 259v, 26v, [36]v, 66, 101, 106 (10); *BiałKat* 339; *WujJud* 237v; *WujJudConf* 79; *RejPosWstaw*

[143³]v; *BudBib Tob* 14/10; *CzechRozm* 5, 58v, 143, 169v; *SkarŻyw* 363, 595; *CzechEp* 48, 153, 165, 192; *NiemObr* 155; Ieruzolimie grozi/ y vpádek iey opowieda. *WujNT Matth* 23 arg; Chrifus śmierć fwoię blizką opowieda. *WujNT Matth* 26 arg, *przedm* 38, *Matth* 3 arg, 24 arg, *Mar* 9 arg, 10 arg (22): *SkarKazSej* 686b, 704b. Cf *opowiedać co komu; co na co; co o kim, o czym*; »przyszłe rzeczy opowiedać«.

opowiedać [komu] co od kogo [= w imieniu czyim] (5): Coż tym to Kołciołom [...] ten Apołtoł fwięty od thego Pána opowiedać raczy? (*marg*) Obietnice Páńłkie káždemu wiernemu (-) *RejAp* 6v, 6v [2 r.]; *RejPos* 205, 269v.

opowiadać co z czego [komu] (1): Abowiem ázafz nie słyłzyfz od Duchá fwiętego co im obiecuie álbo opowiada s tego przyłcia Páńłkiego *RejAp* 198.

opowiedać co komu (117): Ułkarza fie prorok [...] ná ony przełładowce [...] opowiadáiąc im prętká moc páńłká/ á prętkie baczenie ná włlytko náłwiećie. (*marg*) Przełładowcom bożym prorok opowieda prętká pomłtę. (-) *RejPs* 139, 143 *marg*; [*cieszy prorok Kołciól*] opowiadáiąc iemu przyłzły čás wybáwienia iego/ y też przyłzły vpádek y pomłty [przeciwnikow *LubPs* V3; *KrowObr* A4v; Abowiem opowiadáł nam [wyrzékł ná nas *WujBib*] Pan to włlytko złe/ ktore przyłłlo ná nas: á myłmy nie prołłi oblicza Pána Bogá náłłego/ ábyłmy fie byli náwroćili *Leop Bar* 2/7, 2.*Par* 21 arg, *Is* 57 arg; 1. Opowieda przywrocenie żydom z więźienia Bábilońłkiego. 8. Prorokuie o krolełtwie Kryłtułowym/ á obiecuie pokoy y bełpieczeńłtwo wiernym. *BibRadz Ier* 30 arg, *Gen* 18 arg, *Is* 1 arg, I 356a *marg*, *Is* 30/10, 37 arg, I 386a *marg*, II 44c *marg*; *BielKron* 91v, 94, 144v, 237v; Tu iuż trzecią biedę Apołtoł nieomyłną opowieda złołnikom fwiátá tego/ á pociechę wiernym/ á piłze iż ma rychłlo przyłć. *RejAp* 96v, BB7v, 6v, 57v, 91, 198; gdyż ie do fiebie wabi/ dziwne [...] im dobrodzieyłtwá obiecuiać [...] opowiadáiąc też fregołć gniewu fwego y pomłtę, tym ktorzyby nie vwierzyl iemu. *RejPos* 30; Bo gdzye záłię obaczá złego/ [...] człowieká vpáđłego/ máią mu opowiedáć/ on fropi gniew Bogá oycá niebiełłkiego: máią mu opowiedáć/ y tu ná fwiecie y po śmierći/ wieczne zginienie iego *RejPos* 119, 14v, 15v [2 r.], 66, 121v (44); *RejZwierc* 125v, 199v; kiedy też y Prorocy vłtác mieli/ ktorzyby co ná potym ludowi Izráelłkiemu opowiadáli *CzechRozm* 169v, 108v, 235; *ModrzBaz* 102v; *KochOdpr* D2v; *SkarŻyw* 179, 270; *CzechEp* 18, 22, 52; Atym záłię ktorzj vchyliwłzy fię od piłmá/ zá czym inłzy^m idá/ pewne zginienie opowieda *NiemObr* 81, 115; *WujNT przedm* 33, 36, 39, s. 8, *Matth* 16 arg (17); y mam to poruczenie/ ábych wam złołci wálze vkázował/ y pomłtę ná nie/ ielłi ich nie oddalície/ opowiadáł. *SkarKazSej* 706a, 702b, 707a; *SzarzRyt* A. Cf *Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym opowiadać co komu*; »opowiadać pokoj á łaskę«, »przyszłe rzeczy opowiedać«.

opowiedać co na co (1): s tą nędzną przekłęthą zyemią: ná ktorą tu Ian s. záłobliwe głófy y dekretá Páńłkie opowieda *RejPos* 332v.

opowiedać co przez kogo [komu] (1): Gdyż nic inłzego [prorocy] nie łá/ iedno ktorzy nád inłze łá obdárówáni ofobliwym iákim obiáwieniem/ á przez ktore opowiedáć Pan raczy Kołciólowi fwemu rzeczy przyłzłe *RejPosRozpr* c2.

opowiadać co czym [komu] (1): wiele ielłt tákich pogrozek v Prorokow/ ktoremi krolełtwom vpádek opowiadáią. *SkarKazSej* 702b.

opowiedać co o kim, o czym [w tym: komu (1)] (4): A iáko fię to wypełniło co opowiadał o Sennácherybie/ ták też to rzecz pewną oznáymuie/ co fię dotycze Gyrułá *BibRadz* I 373d *marg*; *RejAp* 14; iż fię iáwnie o nich wypełniło co Prorok opowiadał z dawna o nich *RejPos* 160; *CzechRozm* 108v.

opowiedać komu (175): *OrzQuin* X4; iuż pewien bądź tego á ift/ iż ták iákoć tu Pan opowiedać raczy/ będą záflepione oczy twoie *RejPos* 197, 87v, 104, 163, 228, 274v (9); Piotr zrozumiał [...] iż iuż czás iego przyšzedł/ o którym mu Pan opowiadał *SkarŻyw* 601, 537; *SkarKaz* 548a. *Cf opowiedać co komu; Z przytoczeniem opowiadać od kogo komu; Ze zdaniem dopełnieniowym opowiedać komu; Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym opowiedać komu.*

opowiedać kogo (2): *RejPos* 274v; ale inšzą pewną Almę ná potym przyšzłá [...] [*prorok*] opowiadał. *CzechRozm* 142.

opowiedać przez kogo (2): Gdy tedy ták Fárao był fercá zátwardzonego/ niepuścił Izráelczyków/ ták iáko Pan przez Moizészá opowiadał. *BibRadz Ex* 9/35. *Cf opowiedać co przez kogo.*

opowiedać o kim, o czym (24): A ktorego Proroká nie przelládowali oycowie wáfły? Y pozábijáli te/ ktorzy opowiadáli [*powiedali WujNT*] o przyšciu špráwiedliwego *Leop Act* 7/52; *BibRadz Ier* 33 *arg*; przyyđá ielšcze ofátnie przed Sądem Bożym czáfy/ w których Królowie poginą wšyřcy: ták iáko o tym Prorok Dániel z dawná nam opowiada. *OrzQuin* X4; *RejAp* 154; Gdj wšyřzeli oni fwięci ludzie/ iż o tym Betleem Prorok z dawná opowiadał/ [...] pušćili fię do onego bláhego miálteczká *RejPos* [36], 87v, 104, 262, 301v, 311v; *CzechRozm* 42v; Owo Symeon ná tákiey ofierze nie przeltánie: ále o twoim mieczu opowiada/ który duřzę twoię przeniknąć ma *SkarŻyw* 112, 537, 601 *CzechEp* 414; iż ten ielt á nie inny/ o którym Prorocy opowiadáli. *SkarKaz* 117b; Wielkie ná on czás trwogi y nawałności ná vcnie Páńskie powštawály: gdy im o blizkiey šmierci fwoiey/ y o ich ošieroceniu/ y záchwianiu opowiadał P. Iezus. *SkarKaz* 548a. *Cf opowiedać co o kim, o czym; Ze zdaniem dopełnieniowym opowiedać o kim, o czym.*

opowiedać w czym [= w dziele czyim] (3): gdy cie Pan twoy będye powołać raczył/ thák iákoć oto tu w they Ewányeliey fwięthey opowiedać raczy/ ná thy wdzyęczne á wieczne gody fwoie. *RejPos* 341v. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym opowiedać w czym.*

Z przytoczeniem (2): Kiedy fye škończá zámierzone látá/ (Pan opowiada) przyyđę šądzić šwiátá *KochPs* 111.

~ *opowiadać od kogo komu (1):* á on [*Izajasz*] opowiada wšyřtkim wiernym od niego/ y káždemu ktokolwiek będye chodził wedle wolei iego/ á záwoła do niego/ ozowie fię *RejPos* 127v. ~

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami: to (27), co (6), także (1), o tym (1); iż(e) (49), że (10), jako (4), żeby [= że] (1)] (64): Opowieda [*prorok*] iż mieli być zawieđzeni do Ašyryey/ á miáltá ich iż miály być wywroczone *BibRadz Os* 11 *arg*, *Ez* 39 *arg*, *Os* 11 *arg*, I 463d *marg*; *RejAp* GC2; Gdiż to iáwnie y on Ezáiařz opowiadał: Iż powštánie rořzczká z narodu Ieřse [...] á látorořl wynidzye z gáłáki iey. *RejPos* 271v, 160, 235v, 272v, 298, 304, 305v; gdyř niewiem áby o tym Prorok który opowiadał iż Meřyálzá zwác miano Nádzáreyczykiem *CzechRozm* 144; *KochOdpr* A3v; y mawiał iáwnie: iřz od ręki niewiernych z tego šwiátá z iřć miał: [...] Y opowiadał że miał być w Medyolanie pogrzebion. *SkarŻyw* 373; [...] *et Christom praenuntiabant mittendum ab eo filium.*) [...]

y opowiedáli [prorocy] to/ iż on miał pośląć Chriftułá fyná fwoiego. *CzechEp* 237; *NiemObr* 18, 93; Opowiada/ iż oštátnich czáfow ludzie mieli náltác wśelkich grzechow pełni. *WujNT* 2.*Tim* 3 *arg*, *przedm* 39, s. 318, *Gal* 5/21, 1.*Tim* 4 *arg*.

~ *opowiedać komu* [w tym: kogo (1), o czym (2), w czym (2)] (37): wczas wśyftkiem pán opowiada że to pofelstwo iego które on rofkazuje niebędzie przyczyną świeckii rofkolży/ pokoiu i infzych takowych rzeczy *MurzNT* 43v; Oppowiadam ci tho dziś że zginiesz [przepowiadamci .../ że ... *WujBib*]/ á niedługi czas że vmrziesz w ziemi do ktorey teraz przepráviaż fie *Leop Deut* 30/18; *RejAp* 33v; połyła ná vlice y ná drogi/ opowiedáiąc tho ták złym iáko y dobrym/ iż kto fie iedno chce vznác zá wfpomożeniem iego/ á náwróci fie do niego/ [...] iż káždemu będzie szyroko tá fortká otworzona/ do tych wdzyęcznych á obfitych god iego. *RejPos* 239, 19v, 115v, 125, 158, 166 (23); *BielSpr* 44; áni Prorocy tego nam opowiedáli/ żeby z onego Aniołá co z Abráhámem y z infzymi mawiał/ miał fie potym ftać człowiek fyn Boży. *CzechRozm* 43, 131 v, 236v; *KochOdpr* A2; *CzechEp* 204, 337; A Piotrowi [Jezus] opowieda/ że fie go trzykroć záprzy. *WujNT* *Ioann* 13 *arg*, 2.*Cor* 14/2, *Gal* 5/21, 1.*Thess* 3/4.

opowiedać kogo [komu] (1): Onofzci iest on báránek Boży ktogo [lege: ktorego]/ nam Prorocy opowiedáli/ iż miał przyść *RejPos* 275.

opowiedać przez kogo (3): A wypełniło fie tu iuz iáwnie ono nád nimi/ co z dawná Pan przez Proroká opowiedác raczył/ iż miał zázwdy potłumić á pohánbić wymyśły mędrkow tákich *RejPos* 235v; *CzechRozm* 144, 160v.

opowiedać o kim, o czym [w tym: komu (1)] (2): tedy to o nim opowiedał [o antychryście Duch Boży]/ iż mu miał dác Bog skutek błędu *CzechRozm* 188v; *WujNT* *Gal* 5/21.

opowiedać w czym [zawsze: w ewanjelijej; komu] (2): Słuchay coć tu Pan opowiedác raczy w tey dziefieyfzey Ewanyeliey fwoiey/ iż ná cię przydzye takie frogie wćifnienie *RejPos* 260, 125. ~

Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikami co (3), to (3), tak (1); rzekąc (1); zawsze: iż] (14): iáko Izáiafz/ [...] iáko infzy Prorocy frodze grożą [...] y wśzędj á wśzędj opowiedáią/ iż dla nie fprawiedliwości będziecie zázwdzieni w niewolą y s krolmi wáfzemi *RejZwierc* 43.

~ *opowiadać co komu* (1): The rzeczy opowiadał fwoim Zwolennikom/ y innym ich potomkom, y náśládownikom/ rzekąc: Iż tu będziecie wćifnienie ćierpieć *ArtKanc* 119v.

opowiedać od kogo [= w imieniu czyim] o kim, o czym (2): Iáko y Ezáiafz iáwnie to o nim z dawná opowiedał od Bogá Oycá/ Iż iedno ten będzie wodz á kfiążę pokoiu/ á wodz wieczny/ ktory będzie páfl lud moy wybrány. *RejPos* 293, 204v.

opowiedać komu [w tym: z czego (1), przez kogo (2)] (11): gdzie Anyoł pánience tey opowieda/ z nieomylnych táiemnic Troyce fwiętey/ iż poczniesz w żywocie fwoim fynaczká. *RejPos* 272v; Iáko y Apoštołom tho opowiedác tákież raczył: Iż wam zázwdy będzie dano ná káżdą godzinę co będziecie mieli mowić. *RejPos* 298, 175v, 196v, 260, 272v, 302; gdyż nam to dawno Pan y przez ine Proroki opowiedác raczy: Iż iefli będziecie posłuchawác mnie/ [...] rofkolży ziemfkich wzywác będziecie *RejZwierc* 192; Czego [...] potwirdzić raczył/ opowiedáiąc nam/ iż w oštátnich czáfiech przydą ná was fáłfzywi náuczyciele *RejZwierc* 197v; *WujNT* *Gal* 3/8. Cf *opowiadać co komu*.

opowiadać w czym [= w dziele czyim] (1): Tãmże potym tenże Prorok máło niżej w drugim kãpitu. tãk o tym od Pãná opowiedãc raczy: Iż ia then lud flepy [...] wyrzucę precz *RejPos* 204v. ~

W połączeniach szeregowych (2): *RejPos* [279]; To iest poŝpolita Bogu iż gdy co obiecuie/ ábo teź kiedy komu groźi/ ábo co pewnego opowiada/ coby ŝie ludziom trudno ku wierzeniu widziało/ tedy ŝie więc żywym nãzywa *CzechRozm* 5.

W porównaniu (2): Ze wŝãd wołãã nã nas Prorocy/ [...] opowiadãã nam vpadek pewny/ tãk iãko Loth Zãpãc opowiadał Sodomie *OrzQuin* Y4v.

W charakterystycznych połączeniach: opowiadać przed czasem (przed pirwŝemi czasy) (2), z dawna (dawno) (7), pirwej (2), na potym, z przodku, wczas, wyŝszej; opowiadać jaŝnie (5), jawnie (6).

Fraza: »jako [kto] opowiadać raczy, opowiedã« [*fraza wtrãcona z powołaniem ŝię na autora wypowiedzi*] (4:3): iuż iãko tu ŝam opowiedãc raczy/ ŝadnym obyczãiem nie bẽdzye ŝie mogł dopytãc do Bogã Oycã iego niebieŝkiego. *RejPos* 293, 16v, 158v, 162, 228; *CzechEp* 196; Potym ŝię vkaże/ iãko ŝam Pan opowiedã/ nã powietrzu znãk Syna człowieczego *SkarKaz* 5b.

Zwroty: »duchem prorockim opowiadać« (1): Duchem Prorockim opowiedã/ ŝe mieli przyŝc haeretykowie *WujNT* 1. *Tim* 4 arg.

»pod figurã [czego] opowiedãc« (2): *RejAp* BB7v; iãko pod figurã niewodu tego/ á pod figurã tey łodki ŝwoiey opowiedãc Pan raczy/ iż zãwŝdy tãkich rybyttwow bẽdzye potrzebã iemu nã thym mãrnym á burzliwym morzu ŝwiãtã tego *RejPos* 176.

»w głõs opowiedãc« (1): COM dawno tuŝył/ y w głõs opowiedãł Ze obelŝenia/ y krzywdy tãk znãczney Cierpiec nie mieli waleczni Graekowie *KochOdpr* A3v.

»z (aspektów) gwiazd opowiedãc (przyszłe) [czyje] przypadki« = *przewidywać, wrõzyć* (2): ktorzy [gwiazdarze] gwiazdom poddawãã wolnoŝc ludzkã/ ábo z gwiazd chcã opowiedãc ludziom przyŝlze ich przypadki/ ŝczẽŝcie ábo nieŝczẽŝcie. *WujNT* 8; Nie mniey ŝię teź Chreŝcãjãnie brzydzili nãukã Prãktykãrŝkã/ ktora z ãŝpektow gwiazd opowiedã ludziom ich przypadki. *WujNT* 478.

»opowiedãc imieniem [czyim], w imię [czyje]« (1:1): ktorzyby co opowiedãł imieniem inych bogow [qui loquetur in nomine deorum aliorum]/ tãkowy prorok niechay vmrze. *BibRadz Deut* 18/20, *Deut* 18/22.

»przez list opowiadać« (1): Ktoremu Eliaŝ przez liŝth niemoc barzo zãł/ y ŝmierc/ y ŝpuŝtoŝŝenie Kroleŝtwã iego/ opowiada/ co wŝŝyŝtko ŝie ziŝciło. *Leop* 2. *Par* 21 arg.

»opowiedãc w osobie [czyje]« [szyk zmienny] (4): Prorok w oŝobie Pãná Kriŝtuŝowey opowiada z martwychwŝtãnye iego. *LubPs* D3 marg; Iãko [...] opowiedãc raczy w oŝobie Apoŝtoŝŝkiew/ nam wŝzythkim nã potym wiernym ŝwoim: Iż koŝcioł krzeŝcããŝŝki á wierna owczãmia iego/ zãwŝdy miãłã miec wielkie przelãdowniki ŝwoie *RejPos* 125, 163, 269v.

»pokoj opowiedãc« = *oznajmiać zakoŝczenie wojny* (2): *Feciales Dicti a faciendo, quod belli pacisque faciendae penes eos ius erat* – Poŝŝel ktori woine albo pokoi opowiedã. *Calep* 412a, 203b.

»opowiadać [komu] pokoj a (i) łãskẽ« [szyk zmienny] (3): Oto ŝŝyŝyŝł iż im opowiada pokoy á łãŝkẽ. *RejAp* 6v, 6v [2 r.].

»przyszłe rzeczy opowiedãc« [w tym: komu (5)] [szyk zmienny] (11): Hildegãrdiŝ/ ktora bẽdãc czẽŝtokroć w zãchwyceniu/ nãwykãłã wiele rzeczy przyŝŝyŝlych opowiadãc *BielKron* 284v; *RejAp* BB2,

2v; *BiałKat* 98v, 158v; *RejRozpr* c2; Iż miał ludzi nauczać y przyślże rzeczy opowiedać/ iáko Prorok prawdziwy. *CzechRozm* 106v, 42v; *Fatiloquus*, idem quod fatidicus – Wiefzczek, tenktori mij przyślże rzeczij opowiedą. *Calep* 410b; *Vaticinor Divino*, futura praenuntio, quasi fata cano – Prorokuję, przyślże rzeczy opowicdam [!]. *Calep* 1103b; Prorocy fą ci ktorzy przyślże rzeczy opowiadáią. *WujNT* Bbbbbbb2v.

»opowiedać przez usta [czyje]« (1): Iáko opowiedał [(ták) iáko mowił *Leop*, *WujBib*] (*marg*) obiecował. Hebraim. (–) przez vřtá ťwiytych [*sicut locutus est per os sanctorum*]/ ktorzy od wieku byli/ prorokow fwoich. *WujNT Luc* 1/70.

»usty swemi opowiedać« (2): to ieřt obietnica thwoiá/ ktorą tu nam łam vřty řwemi s. opowiedać raczyřz *RejPos* 261, 289.

»wojnę opowiedać« = *wypowiadać wojnę, zrywać pokój; clarigare, bellum indicere* *Calep*, *Cn; clarigationem exercere Cn* [*szyk zmienny*] (3): Tám mieřaciá Lipcá pořłáli do niego liřthy/ opowiadáiac mu woynę pewną iáko ieřt obyczáj/ pořławszy młodziencá iednego z liřty *BielKron* 237v; *Clarigo Res clare repeto, Bellum indico* – Iawnie řzie domagam. item, Iawnie woine albo pokoi opowiedam. *Calep* 203b, 412a.

Szeregi: »dawać a opowiadać« (1): iákie przywileie [...] tym řprawcom řwoim w ořobie tych Apořtořow řwoich ten řwięty Pan dáwać á opowiadáć raczy: Iřz gdy iuř wytrwacie ty wřzytki pokuřy przy mnie [...]/ będyecie vřzywáć [...] dobrodzyeyřtwá mego *RejPos* 318v.

»iřcić a opowiedać« (1): A ták wielką pociechę w ořobie they pánny řwiętey káždemu wiernemu Páńřkiemu thu od Pána iřcąc y opowiadáiac *RejPos* 269v.

»kazać a opowiedać« (1): gdy mu [*prorokowi*] Pan Bog rořkazał iřć do kráiny Niniwen/ áby kazał á opowiedał ludzyom ich vpadek/ zwłázcžá miářtá. *BielKron* 91v.

»obaczywać i opowiadać« (1): y teř słońcá y mieřaciá niedořtátki/ to ieřt/ zaćmienia/ zdaleká álbo przed cžářem obaczywać/ y opowiadać rořkořzna á vřyteczna ieřt rzecz. *KwiatKřiřz* I4.

»opowiedać a (albo) obiecować« [*szyk 2:1*] (3): *RejAp* 198; iřz iuř tám řadney nádzyeie áni řadnego wřpomořenia á rátkunku mieć nie mořeřz/ ták iákoć tu oto Pan w ořobie Abráámorey opowiedáć á obiecować raczy. *RejPos* 163, 228.

»opowiadać i ořwiadczać« (1): To tylko opowiadam/ y ořwiadcžam/ iřz áni řadne Filozowřkie wywody/ áni Oycowřkie wykłády/ mieyřcá v nas tákiego [...] mieć nie będá. *NiemObr* 93.

»oznajmiać (a. oznajmować), (a, i) opowiedać« [*szyk 3:1*] (4): Prorocy [...] nam [...] tho oznaymiáli y opowiadáli: Iřz káždy wymyřł cžłowięczy/ [...] řie [...] podobáć nie miał. *RejPos* 186v, 271; *Denuntio Futurum aliquid nuntio, praenuntio, praedico* – Oznaimię, opowiedam. *Calep* 306b, 837a.

»powiedzieć i opowiadać« (1): Powiedziałem przedtym y opowiadam [*Praedixi et praedico*; Opowiedziałem przed tym y opowiadam teraz *Leop*]/ [...] tym ktorzy przedtym grzeřzyli/ y wřzytkim inřzym; ře ieřlić zářię przyide/ nie przepuřzcžęć. *WujNT 2.Cor* 13/2.

»opowiadać i ukazować« (1): ten ktorego Moyřeřz opowidał/ y vkázował/ mowiąc: Po mnie/ wzbudzi Pan Bog twoy Proroká z narodu twego *Skarřyw* 484.

»wiedzieć i opowiadać« (1): Wiedřieli Prorocy przyřłże rzeczy/ y opowiadáli ie *BiałKat* 158v.

»wołać a (i) opowiedać« (2): *KrowObr* A4v; gdyż Anyoł iáinnie ftoiąc ná fłóncu woła á opowieda fregość przyfzłą iego. *RejAp* 163v.

W przen (3) : názwałby iá [miłość człowieka] miłością fwobodną/ pámiętą y też fławną: iáko tę ktoraby dáley niczego/ y nic więcey nie opowiadáá/ nie obiecála áni dáć moglá/ iácy ten żywot z iego wczáły lichymi. *CzechRozm* 58v; Ták tá [śmierć] wżyftko fkláda/ Ani opowíada Nikomu/ fwoiego Zámáchu ftráfznego. *SzarzRyt* A.

Fraza: »usta [czyje] opowiedają« (1): A obiecucie cie podnieść nád wżytki wyfokości gor fwiátá tego [...]. A wiedz żeć to wftá Páńfkie opowiedáią tobye. *RejPos* [226]v.

Przen: Podmiotem jest dzieło, wynik myśli czyjejs zamiast twórcy, autora [w tym: nauka (2), pismo (2), powinność (1), słowa (2), Stary Testament (1), zakon (1)] (9) : wabiá [cię] ony fłowá Páńfkie tu nam ná piśmie zoftáwione/ ktoreć opowiedáią obfitá zaplátę/ obfitá pociechę *RejPos* 61v; od oney powinności Moizefzowej/ ktora żadney łáfki/ áni żadnego miłofierdzia/ w fobie nie miáá/ á nic inego nie opowiedáá/ iedno fropi fád á fropye dekretá ná vpadek á ná wieczne potępienie káždego. *RejPos* 178v, 19v, 301; Abowiem zakon fpráwuie gniew/ y opowieda przekłęctwo. *WujJudConf* 79; Apoftolfká náuká/ ktora [...] opowieda wżelką zupełność/ odpufzczenie grzechow/ y żywot wieczny *RejPosWstaw* [143³]v; piímo [...] przedtym opowiedáło Abráhámowi/ Iz będą błogofłáwione w tobie wżytkie narody. *WujNT Gal* 3/8, s. 479, 836.

α. *Być zapowiedzią czegoś (o zjawiskach będących zwiastunami czegoś, poprzedzających coś)* (3) : A gdy w noczy lecząc krzyczi [lelek] tedy fmiereć człowięczá na onym mieftczu opowíada *FalZiol* IV 25d; *LeovPrzep* E4v; Bo to ná nie [gwiazdy] Bóg włożył/ że opowiadáią Láto/ y Zimę/ y čás/ kiedy orác máią. *KochPhaen* 10.

2. *Przedstawiać, opisywać, wykládać, objaśniać, tłumaczyć, relacjonować jakie coś jest, jak się stało, zdarzyło itp; (e)narrare, evangelizare Pol lAnt, Vulg; loqui, praedicare Vulg; dicere, recensere, referre PolAnt; renuntiare Calep (540) :*

opowiedać co (272): czofczie wi pyffály przed thim thego nieras abo niedwa opowyadayacz krziwde swoye ktora sye ftała *LibLeg* 10/92, 11/83, 89v, 135v, 172v; *RejPs* 81, Ff3; *DiarDop* 107, 112; WYznam Pánie chwałę twą s fercá vprzeymego/ Opowiedáiąc dziwne dáry Boftwá twego/ (–) Ktoremiś mię opátrził s twej fczczodroblności *LubPs* Cv, aa3v; *KrowObr* 43, 48; *Leop Tob* 12/20, *Iudith* 6/17, *Ps* 87/12, 144/5, *Act* 3 arg; Y moc ftráfzliwych vczynkow twoich opowiedać będą/ á zacność twoię oznaymię. *BibRadz Ps* 145/6, *Ps* 25/7, 49/16, 75/2, *Is* 19 arg, 4.*Esdr* 6/48, *Eccli* 17/5, 8; pośłali drugi raz do oycá Papieżá cudá á znáki S. Stániśłáwá ná fpiłku máiąc opowiadác. *BielKron* 362v; roznice Królestwá od Kśięstwá opowíada: Polfkę nád Lithwę podnałza *OrzQuin* A3; A gdy iuz Duch fwięty fzyroko opifác rofkazał vpadek złońnikow/ y žáłość pomocnikow á towárzyszwow ich/ tu iuz dáley opowieda rádość fwiętych/ gdy widzą fpráwiedliwe fady Páńfkie. *RejAp* 153, BB7v, CC3v, 3v, 10, [13]v (16); *GórnDworz* O5; Tenże Dawid opowieda wielką pieczę/ ktorą Pan ma o wiernych fwoich/ dawáiąc o tym fwiádectwo/ iż żadnego zá żywotá fwego nie widział opufzczonego *RejPos* 126v, 7, 15, 163v, 169 [3 r.], 175 (20); *RejPosWiecz*³ 96; ále ia nic nie pátrząc ná nowé głowy y rozумы/ táki wyklád opowíadam *BiałKat* 93v; *GrzegŚm* 2, 31; *BielSpr* 40; *WujJud* 216, 221; *WujJudConf* 220v; *RejPosRozpr* b3v, b4v; *RejPosWstaw* 22; Záczyyna tu Pan náłz: tájemnice/ y

moc bołtwá fwego opowiedáć *BiałKaz* E; Gdyż to y Iezus łam y Apoštołowie opowiedáli/ y wfzytki włańności tych przeciwnikow fárbámi fwymi wymálowali *CzechRozm* 81v, 41, 103v, 182; *SkarŻyw* 82; Ktory Kriwe zaráz vrodę/ xtałt/ vbior/ Familią/ y obyczáie onego vmárłego bez wátpienia opowiadał/ ácz czáfem był w kilkudziesiát mil od onego mieyfcá *StryjKron* 155; *CzechEp* 124, 208; *NiemObr* 127; *KochMuza* 28; *ArtKanc* N3; *Paprup* E4, F3, H, I4; *WujNT przedm* 38, *Mar* 1/45, s. 188 marg, *Luc* 9/31, *Act* 26/24 (9). Cf *opowiedáć co od kogo; co około czego; co u kogo; co z czego; co komu; co (na)przeciw komu; co przez kogo, przez co; co miedzy kim; co przed kim\ co o kim, o czym; co w kim, w czym.*

~ *Dopełnienie bliższe w postaci zaimka przysłówkowego [w tym: tak co (1), jako co (1)] (2):* A ták [Iezus] opowiedáł [erat praedicans *PolAnt*, *Vulg*; kazał *WujNT*] w boźnicách Gálileyfkich. *BibRadz Luc* 4/44; otho wnet małz nápomínánie á fwieżá náukę Páná fwoiego/ gdzie słyszysz iáko opowiedáć raczy *RejPos* 179. ~

opowiedáć co od kogo [= w imieniu czyim] (4): Vkazał mu [Jeremijaszowi] Pan Bog znáki zborzenia Ieruzálem przez widzenie tákíe/ ktore opowiedáł ludu wżemu od Bogá *BielKron* 94; *RejPos* [249], [249]v, 288v.

opowiadać co około czego [= na temat czego] (1): Prorok fwięty/ bárzo pociefzliwe nam w tym Páfalmie rzeczy opowiadać raczy/ około vřpráwiedliwienia náłzgo *LubPs* H3.

opowiadać co u kogo [= komu, przed kim] (1): Z ktorych tych bogactw ukazowaliśmy wielką rozpustność, z ktorej wielkie doczesne krzywdy od nich opowiadaliśmy tak u sądow jako i w sąsiestwie *Diar* 71.

opowiedáć co z czego (1): Y wiele infzych tákich mieyfc íeft wpiśmiech prorockich: ktore ia nie iáko Prorok prorokuie/ ále iáko czytelnik z piśmá ś. opowiedam. *ModrzBaz* 142v.

opowiedáć co komu (134): prziszly na łkarge [...] opowadayacz mv te łzkodj ktore sye ym staly *LibLeg* 11/64v, 10/58, 91; *KromRozm III* K2v; *Diar* 21; *DiarDop* 116; Iáko przekłádáć mamy niebełpieczeńftwá fwe przed Pánem. III. Ktorem kftáłtem opowiedáć mamy Pánu niewinności náłze. *LubPs* O4 marg, H3, I4 marg, R5v [2 r.], S2v, X6v, Z6; Nábuchodonozor opowieda fen Dánielowi ktory widział *BibRadz Dan* 4 arg, *Deut* 1/43, *Ps* 145/4, I 346, 2.*Cor* 12 arg; Oná [ugoszczona niewiasta] potym wżem fwoim opowiadała wielką dobroć á fwobodę gości przyplłynionych. *BielKron* 441, 94, 183, 210v, 435v, 459v; A iáko y łam Pan opowiedáć raczył Apoštołom fwoim znaki przyfcia fwoiego nawięcey w dziwach ná powietrzu *RejAp* 138v, 5, 6 [2 r.], 6v, 112, 117v (12); *GórnDworz* Y6; Też íey [Panny Maryi] wiaré potym támże wnet pochwaliła oná fwięta páni Elźbyetá w rozmowach fwoich/ gdy łobyie łpołu opowiedály pociechy fwoie *RejPos* 273; drudzy [...] pólzli do Licemiernikow/ opowiedáiąc im on dziw co íie tám stáło á co vczynił Pan Iezus. *RejPos* Ooov, 14, 15, 41 [2 r.], 102, 119 (53); Sen ítráfzliwy kiedy kto widzi/ tho gi ludziom opowiada/ to íie o nim pyta *RejZwierc* 115v, 205v; *WujJudConf* 8v, 38v, 80; *RejPosRozpr* b3; *BudBib* 1.*Mach* 5/25; *BudNT Luc* 3/18, 2.*Cor* 7/6; *CzechRozm* 2v, 191v, 234v; PAná wołam/ [...] Przed nim krzywdę fwą przekłádam/ íemu žal fwóy opowíadam. *KochPs* 206, 13, 59, 65, 104, 157 (10); Miał y Ducha Prorockiego/ ífz rzeczy ktore íię dáleko działy/ wiedział y bráćiey drugdy opowíadał. *SkarŻyw* 57, 150, 251, 271; íż Bog łam słow fwoich nalepřzym íeft wykłádáćzem: on łam woła fwą sługam fwym/

y táiemnice opowiada: on łam vczyć obiecuie. *CzechEp* 124, 123, 208 [2 r.], 250, 266, 358; *ArtKanc* Q19v; *Phil* F3, L3; *LatHar* 369; *WujNT Ioann* 3/12, s. 431, 1.*Cor* 2/1, 3 arg, 1.*Petr* 1/12; wízákze łpráwy o Dziedzictwá Królowi máią opowiadać, á té Król Ie⁸⁰ M. z Pány łádzić ma. *SarnStat* 559.

opowiedać co (na)przeciw komu (2): łlucháy iako opowiedá [śłepiec uzdrowiony] rzecź pana Iezufowę/ naprzeciw żydóm niewiernym *OpecŻyw* 64; *BudBib Dan* 13/43.

opowiedać co przez kogo, przez co (7): *LibLeg* 11/91; *RejAp* 112; ták przez Proroki/ [...] tákże y przez náuki Apołtołow łwoich/ y inych łwiętych/ nam tho opowiedáć á nas s tego przełtrzegáć raczył. *RejPos* 187, 53v; *WujJudConf* 17v, 38v; *CzechRozm* 2v; *CzechEp* 123; Co też opowiedamy nie przez wyuczzone powiełci ludzkiej mądrołci: ále przez náukę Duchá, (marg) łwiętego. (-) *WujNT* 1.*Kor* 2/13.

opowiadać co miedzy kim [= *co komu*] (1): ábych opowiadał [ábym ... przepowiedáł *WujNT*] miedzy Pogány/ nie dołępne bogactwá Chryłtułowe/ y żebych ołwiecał włzyłtki y obiáłniał *Leop Eph* 3/8.

opowiedać co przed kim [= *co komu*] (10): Wylewam przed oblicźnołciá iego modlitwę moię/ á łmutek moy przed nim opowiedam. *TarDuch* E; P. Bogu to a WKM NMP polecamy, przed ktorem opowiedamy wielká a nieznołną krzywde naszą *DiarDop* 104, 106, 108; *BibRadz* 2.*Mach* 4/47; *CzechRozm* 197, 203v, 204v, 251; ktorzi się teraz ciebie boią/ wydádzą potym łzaleńłtwo y głupłtwo twoie włzytkiemu łwiátu/ á nikczemnołć twoię przed włzytkiemu będa opowiedáć [*tuam ignaviam apud cunctos decantabunt*]. *ModrzBaz* 40v.

opowiedać co o kim, o czym [w tym: „o tym” z odniesieniem do treści tekstu poprzedzającego (1)] (8): Tu nam dwoie máluczkie omiełzkánie Pan o łobie opowiedáć raczy. Iedno doczełne w wdrećzeniu łwiáthá tego. *RejPos* 126v, 157, 194, 240v, 271, 276; *CzechRozm* 108v; *CzechEp* 285.

opowiedać co w czym (4), *kogo* [= *naukę czyją*] w czym (1) [w tym: *kogo i co* (1)] (4): *LubPs* H3; *RejPos* 186v, 237v; Tákże y włzyłtkich Apołtołow náuká ná píłmie zołtáwioná/ w ktorey nam opowiedáią tegoź Chryłtułá Syná Bożego y łpráwę náłzego zbáwienia przezeń *WujJudConf* 80.

opowiedać co w kim, w czym [= *na przykładzie kogo, czego*] (2): A iáki nam też zálię łrogi przykład opowiedáć raczy w onym złołciwym á vpornym łłudze łwoim *RejPos* 247v; W ónych ofiárách zábićie Syná Bożego przyłłké/ opowiadałano *BialKat* 353v.

opowiedać czego [*funkcja supinum* = *do opowiedania*] (1): á połłáł [*Pan Bóg*] mię [*Syna swego*] pokornym opowiedáć wolej łwoiey *RejPos* 244v.

opowiadać od kogo [= *w imieniu kogo*] (1): ten łwięty łyn tego Bogá/ o ktorym iey tu od niego [*anioł*] opowiadać raczy. *RejPos* 272v.

opowiedać komu (190): *BibRadz Act* 8/35; *RejAp* 174v, 185v; Gdiź [...] Iezus Kriłtus łam nam o tym iáłnie opowiadać raczy/ á łam nas ku łobie/ á ktemu hoynemu źrzodłtu łwemu wabić á námawiáć raczy *RejPos* 313, 28v, 39, 44v, 87v, 157v (27): *BialKat* 348v; ále go [*Jana Chrzcićiela*] z łtrony duchá tylko Eliałzem názywa/ ták iako przedtym Zácháryałzowi ánioł Páńłki opowiadał *CzechRozm* 147v, 254; *SkarŻyw* 601; *CzechEp* 116; *NiemObr* 121; Mieyłce im vkazał/ ná ktorym Kryłtus lezał/ że temu pewnie wierzyły/ y Vczniom iego opowiedáły. *ArtKanc* F15v; Bo ia łpráwuie łpráwę zá dni wáłzych/ łpráwę ktorey nie vwierzyćie/ gdyby wam kto opowiedáł [*si quis enarraverit vobis*; będzieli iá wam kto powiádał *Leop*]. *WujNT Act* 13/41, *Gal* 1/9; Włchodnie páńłtwá z ktorych ći byli krolowie [*Kasper*,

Melchior, Baltazar]/ pewnie o tym wiedzieli/ po co ci iędźzili. pewnie im opowiedáli/ pewnie fię wżycy ná onę nową gwiazdę y świádectwá z niebá oglądáli. *SkarKaz* 517b. Cf *opowiedać co komu; Ze zdaniem dopełnieniowym opowiedać komu; Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym.*

opowiedać kogo (1): Filip [...] pocżawży od onego pińmá/ opowiedał mu [*ochmistrzowi*] Iezuśa. *BibRadz Act* 8/35; *RejAp* CCv; *WujJudConf* 80; *CzechRozm* 254; *CzechEp* 352, 353; Pińmo bowiem ś. iednegoż nam tylko opowiada Chriśtuśa páná *NiemObr* 121; ábowiem Moyześz od dawnych wiekow ma w káżdym mieście te/ ktorzy go opowiedáią w boźnicách/ gdzie ná káždy łzábát czytáią. *WujNT Act* 15/21. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym opowiedać kogo; Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym.*

opowiedać przez co (1): Przeto o ftráchu tu Ian fwięty kilkokroć nam przez widzenie swoie opowiedał. *RejAp* 174v.

opowiedać między kim [= *komu*] (2): posłáli do ziemie Pelifztymśkiey w około/ opowiedać w kościelech bálwánów swoich/ á między ludem. *BudBib 1.Reg* 31/9. Cf *opowiedać co między kim.*

opowiedać o kim, o czym [*w tym: „o tym” z odniesieniem do treści tekstu poprzedzającego*] (6) (49): pyfal do nas [...] Sędzia Zamkv naschego Oczakowśkie⁶⁰ opowiadayacz. o barzo wielkych łżkodach y o niepokoivy łwym *LibLeg* 11/62v; *LubPs* F; Opowieda o kroleśtwie Kryśtuśowym y o pożytku przychodzącym z niego. *BibRadz Is* 25 arg, *Is* 66 arg; *RejAp* 174v, 185v; przyśporżze nam [...] tych Ianow/ áby nam opowiedáli o tobie/ y o tym fwiętym miłofierdziu twoim/ y o tej dziwney á niewymowney/ [...] opátrności twoiey. *RejPos* [278], 11, 13, 27, 28v, 39 (31); *BiałKat* 348v; *RejZwierc* 43; [*Jezus*] łównie toż wydanie łwe y zámordowanie łpominał: y o zdrajcy łwym opowiedał *CzechRozm* 236v. Cf *opowiedać co o kim, o czym; Ze zdaniem dopełnieniowym opowiedać o kim; Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym.*

Ze zdaniem dopełnieniowym [*w tym z zapowiednikiem: to* (6); *jako* (17), *iż* (6); *co* (16), *jaki(-owy)* (5), *kto* (3), *co za* (1); *zdanie dopełnieniowe w antepozycji* (4)] (49): *Diar* 69; przywodzi ku łtałości/ opowiedáiąc iáko iest rzecz zacna á kołztowna łmierz ludzi fwiętych *LubPs* Q4; Y odłfedł [*on, co był opętany*] á pocżął opowiadác w dziełiáci miałł/ iáko z nim wielkie rzeczy vczynił [*coepit praedicare ... quanta ... fecisset* pocżął łławić ... *WujNT*] Iezus *Leop Mar* 5/20; mowiłá głólem opowiedáiąc co nád nią Tárquinius łzołty vczynił *BielKron* 104v; *RejAp* 3v, 10, 15, 99, 101 (10); ácz pińmo fwięte dziwnie wyłławia á błogółławi nędznego człowieká/ [...] opowiedáiąc to mocno/ iáká łtraż á iáká pilność Páńłka iest około niego *RejPos* 228, 170v, [226], 260v, 297v; *WujJud* 79; *KarnNap* A3; *CzechEp* 208; *ReszPrz* 31; Tedi co łie ma potem pińac/ iteras to cas iest opowiedac. *PaprUp* I, L4v; Renuncio, Proprie nuntiorum est, aut exploratorum, aut legatorum, quum reversi, quid egerint referunt – Oznamiam, opowiedam czom łprawieł. [...] Aliquando ponitur pro enuntiare, significare, declarare *Calep* 911b; rozgłłazác będə Ewángelią tę po wżyłtkim łwiecie/ y co tá [*Maryja Magdalena*] vczyniłá opowiedác będə/ ná iey pámiątkę. *LatHar* 704; Wroć fię do domu twego/ á opowieday [*narra; powiáday Leop*] iákoć wielkie rzeczy Bog vczynił. Y połzedł po wżyłtkim mieście/ opowiedáiąc [*praedicans; powiádiąc Leop*] iák wielkie rzeczy vczynił z nim Iefus. *WujNT Luc* 8/39, *Act* 14 arg.

~ *opowiedać u kogo* [= *w dziele czyim*] (1): Táme v tegoż Ezáialzá Proroká opowiedác nam raczy/ w czym pokłádamy nádzieię swoię *RejPos* 181.

opowiedać komu (15): To wy opowiadaycie Królowi y Królestwu iego co widziacie *OrzQuin* Z4; *RejAp* 26, 87, 119v; *RejPos* 170v, 179, 181, 187v, 241, [290]v, Ooov; *KuczKat* 134; Piotr święty tak też o tym mowi/ opowiedaiąc nam wiernym co nas potykac ma dla wiary/ y iako to znolic mamy/ mowiac *CzechRozm* 229v; *Phil* 3; Cołmy widzieli y fyszeli/ wam opowiedamy *WujNT* 1.*Joann* 1/3.

opowiedać kogo (2): Chociaby też kto iny y poštawami y dziwnemi fprawami okazował lie być náfládownikiem iego/ iedno iż nie wedle fłowá á nie wedle fwiętey náuki iego: opowiedaiąc go nam/ iż nie káždy taki wnidzye do krolestwá iego niebiefkiego. *RejPos* 187v, 241.

opowiedać o kim (1): Bo lámiz o nas opowiedaią iákowymy przyftęp do was mieli: y iákoście fię náwrócili do Bogá od bálwanow *WujNT* 1.*Thess* 1/9. ~

Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym (2): iefliże do nas tácy poštowie przychodźić będą/ [...] tak iákoś ie nam opowiedac raczył: Iż poydą á iam ich nie poštł *RejPos* 240v, 171v.

W przeciwstawieniu: »opowiadać ... zakrywać« (1): kthorzy nam áni chcą áni vmieią prawdy fwiętey twoiey oznaymiac á opowiadac/ á prawie iá nam zákrywaią przed oczymá náłzemi. *RejPos* 321.

W charakterystycznych połączeniach: *opowiedać jasnie* (9), *jawnie* (17), *nieomylnie* (2), *prawdziwie*, *roztropnie*, *szczyrze*, *szYROKO(-ce)* (*szyrzej*) (5), *bez wątpienia*, *wiernie*; *opowiedać światu* (7).

Zwroty: »Duchem Świętym opowiedac« (1): A tho wizytko co w Boskim vmyfle fwoim przeyrzał/ tedy to Duchem fwym s. przez vftá ludzi fwiętych iáwnie á iálnie opowiedac raczył. *RejPos* 11v.

»pod figurą(-ami) [*kogo*, *czego a. jakimi*] opowiedac« (3): *RejAp* 181v; gdyż pod figurą fregości Ierolimfkiey ten fropi fád fwoy/ á thę pomftę fwoię opowiedacći raczy *RejPos* 260, 192v.

»opowiedac głosem [*czyim = tak, jak kto*]« (1): Oflicá oná [...] wyznála moc fwięthą iego/ opowiedaiąc głosem człowieczym fwięthą wolą iego. *RejPos* 283v.

»[*jakimi*] głosy opowiedac« (1): iáko infzy Prorocy frodze grożą á ftrafzliwemi głosy opowiedaią o tym fropim á niemilofiernym grzechu *RejZwierc* 43.

»imieniem bozym opowiedac« (1): ktory [*posel boży*] [...] nie imieniem fwym ále Imieniem Bozym przekłáda á opowieda. *RejPosWstaw* 22.

»opowiedac przez list« (1): poslałem od dworv naschego sluge naschego [...] opowiadayacz przez lyft nasch krzywdj tich poddanich naschich *LibLeg* 11/91.

»w osobie [*czyjej = na przykladzie kogo*] opowiedac« [*szyk zmienny*] (3): Iáko nam Pan opowiedac raczy grzech náłz w ofobie ludzi trędowátých *RejPos* 212 *marg*, [279]v, 288v.

»opowiedac pismem« (1): niktory przyftapiwfy do niego [*do króla*]/ imioná przyfádzonych ludzi opowiedal mu písmem/ y co kto przeciwko nim sobie brał *Phil* L3.

»porządkiem swym [= *po kolei*] opowiedac« (1): A tak ty/ dowody o tym tám fynu Bozym/ [...] porządkiem fwym opowieday *CzechRozm* 41.

»opowiedac przez przypowieść« (1): opowieda ich odrzucenie/ á náwrocenie Pogánow/ przez przypowieść o dwu fyniech *WujNT przedm* 38.

»opowiedac własnemi słowy swemi« (1): to krolestwo fwoie [...] tu ofadzac raczył [...] fam ie przez Ewányelifty opowiedaiąc własnemi słowy fwemi *RejPos* 53v.

»przez usta [czyje] opowiedać« [szyk zmienny] (3): Itáwiaymyłz łobie przed oczy łwoie/ nie tę fwiátłóć wołkowá/ ále tę o ktorey nam Duch łwięty przez wftá tego Symeoná łwiętego opowiedáć raczy *RejPos* 305, 11v, 304.

»usty sw(oj)emi (własnymi) opowiedać« (4): *RejPos* 187, 187v, 289; sftápic [Bóg] raczył ná onę gorę/ y wftý łwemi włáfnemi opowiedáć łummę włzytkiego nabożeńftwá y praw á wftaw włzythkich *RejPosRozpr* b3v.

Szeregi: »czynić a opowiedać« (1): czyniáć dofyć dekretom á wyrokom iego [Boga Ojca]/ kthore o nim [o *Chrystusie*] od wiekow fwiáthá czynić á opowiedáć raczył *RejPos* 157.

»mówić i opowiadać« (1): Thez thez mamy rozumieć o Duchu łwięтым kthory mówił y opowiadał fwiátu onę łpołeczną wołá *RejAp* 197.

»nauczać (a. uczyć) i (a) opowiedać« [szyk 2:1] (3): *RejPos* 174v; Iełzcze/ vczyć y ludźiem to opowiedáć potrzebá/ iáko sie łpráwować máią ci/ ktorzy Krzeft przyjmuia. *KuczKat* 134; *CzechRozm* 191v.

»opowiedać i obmowę czynić« (1): To gdy on [Paweł] opowiedał/ y obmowę czynił [*Haec loquente eo et rationem reddente*; to gdy on mówił á gdy thę łpráwę dawał *Leop*]/ rzekł Feltus głósem wielkim: Száleiełz Páwle/ wielka cię náuká przywodzi ku łzaleńftwu. *WujNT Act* 26/24.

»obwoływać a opowiedać« (1): áby nam tę łwiętą wołá iego [...] obwoływáli á opowiedáli/ á wkázowáli nam proftą drogę á práwy gościniec *RejPos* 240v.

»okazować a opowiadać« (1): OKázuie thu práwye ná oko Prorok łwyęty á opowiada o męce Paná Kriřtułowej *LubPs* F.

»(i) opowiedać i opis(ow)ać« [szyk 2:1] (3): *RejAp* 185v; gdy iuz nie ták pomieřzanie y ogołem mowi [*Antychryst*]/ tákie y owákie zwodźiciele y fáłřzywe Proroki y Chriřtuły opifuiáć y opowiedáiać. *CzechEp* 352, 353.

»oznajmiać, (a, i) opowiedać« (5): A toć łá [...] ty wdzyęcne owoce s łzczepu tego nędznego/ ktoreć thu ten Pan twoy oznaymiać y opowiedáć raczy/ žiwot twoy pocźciwy *RejPos* 172, 186v, 271, 321; *Calep* 911b.

»powtarzać a opowiedać« (1): iż to záłlubienie Abráámowi [...] mocnie vczynione záwždy powtarzáli á opowiedáli ludowi Bożemu *RejPos* 297v.

»opowiedać albo przeczytawać« (1): áby káždy z nich [z *plebanów*]/ przy łwym Kořciele vpominánia tákowe pogotowiu záwždy miał/ á cześto ich przy vdzielániu Sákrámentow łwiętych wzywał/ opowiedáiać álbo přeczytáiać [!] ludziom to/ co ktory Sákráment znáczy/ dla czego bywa przyjmowan *KarnNap* A3.

»przekładać a opowiedać« [szyk 2:1] (3): abyřmy wszytki doległóci, wszytki krzywdy, wszytki nieporzádky ze wszech kátow naszej Rzeczyřpolitej przed WKM i przed Pany Radami Koronnemi opowiedali a przekładali. *DiarDop* 106; *RejPosRozpr* b3v; *RejPosWstaw* 22.

»rozkazować a (i) opowiedać« (2): gdy nam będą rofkázowác á opowiedáć wołá Bogá Oycá náłzego niebiełkiego. Tedy dopirko y łami wnida/ y nas doprowádza [„] do kroleřtwá iego łwiętego *RejPos* 189v; *CzechRozm* 49.

»roznosić a opowiedać« (1): A wielbiąc Páná Bogá roznošili á opowiedáli on wielki dziw á onę nádzyeię przyšzłych obietnic Ńwoich *RejPos* 222.

»rozvodzić a opowiedać« (1): Támže mu dáley y o tym zyáwieniu Páná tego/ y o możności/ y o Ńdzyech iego dłuęo á Ńzyroce Pan rozvodzić á opowiedać raczył. *RejPos* 271.

»ukazować i opowiedać« (1): [*Duch Św. się ukazać raczył*] Vkázując nam y iáwnie opowiedáiąc tho wŃzechmogące BoŃstwo Páná náŃzego *RejPos* 274v.

»opowiedać a wołać« (1): oná Anná páni doŃtoyna mátká Sámuelá [...] / gdi byłą pocieszoną w prošbach Ńwoich/ iákoć opowieda á woła ná cię/ o tym miłofierdzyu [...] powiádáiąccí ták *RejPos* 262.

»opowiedać i (a) wykládać« [*szyk 1:1*] (2): á iákiež to tedy ma być miłofierdzie/ [...] Słuchay pilno iákoć ie thu Pan wykláda/ á iákoć ie opowiáda/ powiádáiąc nam wŃzytkim/ ábychmy ták byli miłofierni iáko Ociec náŃz niebieski miłofierny ieft. *RejPos* 171; Bo do Ewángeliey pińány mušić być żywy EwángeliŃtá/ któryby iá opowiedał/ y wykládał/ y od błędow y potwarzy fałšzerzow bronil y oczyšciał. *SkarKazSej* 698a.

»wyliczać a opowiedać« (1): iákie błogofłáwieńŃtwá obiecuie [...] y iáko ie tu Prorok Ńzyroko wylicza á opowieda/ mowiąc: Iž ci ktorzy poznáią [...] / będá lie rádowác *RejPos* 15.

»wyznawać a (i) opowiedać« (2): A thá [*Anna prorokini*] przyšzedŃy tám teyže godziny/ wyznawála tego Páná/ á opowyedála o nim wŃzytkim ktorzy oczekawáli odkupienia w Ierozolimie. *RejPos* 28v, 204.

»opowiedać i na piŃmie zostawować« (1): iž tho pewna á ifotna prawdá ieft/ co nam tu opowiedać [*św. Jan*] raczył/ y co nam tu ná piŃmie zoŃtáwuie *RejAp* 190.

W przen (7) : *KrowObr* 116v; dał teŃ [*Bóg*] ŃzoŃtą rzecz vmyšł/ á Ńiodmą mowę/ ktoraby opowiedála Ńpráwy iego [*sermonem interpretatio operationum eius*]. *BibRadz Eccli* 17/5 [*idem GrzegŚm*]; Iž oczy naprzod wŃzytko widzą/ pothym wŃzy włáŃnošć oney rzeczy ŃlyŃzą/ rozum rozeznawa/ ięzyk potym wyznawa y opowieda ono rozumienie y rozeznánie/ y oczu/ y wŃzu/ y rozumu. *RejPos* 204; *GrzegŚm* 31; Ná ten ołtarz Noc dawna Ńtrzegąc ludzkiéy Ńzkody/ Włóżyła znák widomy przyšzley niepogody. Bo to iéy zálošć/ widzieć okręty rozbité: Więć ludziom opowiáda znáki rozmáité. *KochPhaen* 16; Tenze Rizanom Prziwileie za vpominki wielkie widal zwielka Ńzkoda R:P:tzego iefli bi przal opowiedaia to dziala zieęo Herbi zato dane tzo napis zeznawa. *Paprup* 14, H.

Przen: Podmiotem jest dzieło myšli czyjejs zamiast twórcy, autora [*w tym: ewanjelija, napis, Pismo Św., psalm (4), słowo boŃe, zakon (2), kroniki i skrypta*] (11) : 55 pńalm Opowieda przeŃtrách Ńmierci páná KryŃtułowey. *RejPs* Ff3; *LubPs* I4 marg, S2v marg, Z6; vkazał [*szlachcic mantuański*] pńcem napis nád nimi [*nad drzwiami*]/ który opowiedał imię Alexándrá PapieŃá *GórnDworz* O5; gdiž nam opowieda [*ewanjelija*] o tákim miłofierdziu Páná náŃzego/ ktore on nád tymi niedowiárki/ [...] hoynie okázác raczył *RejPos* 44v, 171v; Ńe zakon Ńpráwuie gniew/ to ieft/ bez żadnego miłofierdzia wyŃtępne karze/ y opowiáda/ iáko lie Pan Bog ná grzechy gniewa. *WujJud* 79; *RejPosRozpr* b3; *NiemObr* 121; Czo to beli za RytwanŃci/ obac yako zaŃluzeni wŃzak to Kroniky yáŃnie opowiedaia y inŃze Ńcripta. *Paprup* E4.

a. Głosić publicznie; szerzyć, krzewić, nauczać, propagować przez publiczne głoszenie (o ideach, naukach, poglądach, wierze itp.); *adnuntiare Vulg, PolAnt* (184) :

opowiedać co (151): MurzNT 116; Diar 48; Sprawiedliwośćim twej nie krył w pośrzed fercá mego Prawdem twoyę opowyedał procz łtráchu żadnego LubPs L2; KrowObr 41; że po czterzech kráiach łwiátá/ opowiadáią [ewangeliści] Wiárę o łwięthey Troycy Leop *2v, Gal 1/23; BibRadz *7; RejAp 94v; á rozełłał [Chrystus] miedzy ine národy opowiedác tho wezwánie łwoie/ á to powołánie łwoie/ ná ty wdzyęcne gody łwoie. RejPos 159, 160, 234v, 300; BiałKat 196; WujJud 224; RejPosRozpr b4v; BudBib Ps 96/2, 2.Mach 9/17; Y był Ian ná pułzczy nurzáiac y opowiadáiac ponurzenie pokáiania [praedicans baptismum poenitentiae PolAnt; przepowiadáiac nurzánie káiania BudNT Mar 1/4]/ ná odpułzczenie grzechow. CzechRozm 257v; SkarJedn 93, 322; przeciwo tey prawdzie/ ktorá ia teź nędzniczek z drugimi/ z dárowánia Bożego/ y piłzac y vczac opowiedam. CzechEp *2v, 102; mogłby Biłkup być názwany/ fuccełforem Apołtolłkim/ z łtrony tego/ gdyby náukę Apołtolłką prawdziwie opowiadáł NiemObr 50; ReszPrz 105, 112; Ták potrzebne były cudá ná onych poczátkach kołciółá Chriłtułowego/ ku potwierdzeniu náuki/ ktorá ná on czás poczęto było opowiedác WujNT 43; Iż ten ktory przeładowáł nas niekiedy/ teraz opowieda wiárę/ ktorá przedtym borzył WujNT Gal 1/23, s. 97, Luc 3/3, Act 10/37, 16/21, Gal 5/11. Cf *opowiedać co komu; co przez co; co w kim* [= *w imieniu czyim*]; *co w kim* [= *między kim, komu*]; »opowiedác ewanjelijá«, »opowiedác krolestwo boże«, »opowiedác słowo«.

opowiedać co komu (47): SeklKat X2; Leop Act 17/18; RejAp 11v; iż iefli będye wiernie opowiedáł prawdę ludowi iego/ iż thákowy pewnie zbáwi dułżę łwoię. RejPos 189, 188v, 240v; Iefliby wam kto opowiedáł co/ procz tego cołmy wam opowiedáli/ niech będye przekłęty CzechEp 134, 360; łkorochmy ludzio^m poczęli prawdziwą náukę o Bogu/ y o dobrych vczynkach opowiadác ReszPrz 72; WujNT Act 13/24, 17/18, 23, 1.Ioann 1/2. Cf »opowiedác ewanjelijá«, »opowiedác krolestwo boże«, »opowiedác słowo«.

opowiedać co przez co (1): iż w tym kołciele iednáką chwałá mieli wyznawác Páná/ opowiadáiac chwałę á miłofierdzye Boże przez łłowá Ewányeliey łwiętey. LubPs T2v.

opowiadać co w kim a. w kogo [= *w imieniu czyim a. w imię czyje*] (1): nádefzli káplani y vrząd kołcielny y Sáduceufzowie: fráfuiać fię iż vczyli lud/ á opowiadáli w Iefuła (*marg*) w Iefušie. (–) powitánie od vmártych WujNT Act 4/2.

opowiadać co w kim [= *między kim komu*] (1): MAtheufz kázac pierwey á opowiadáiac Ewángeliá w Zydołthwie/ [...] nápiłłáł Ewángeliá po żydowłką [!] Leop *2v.

opowiadać czego [*prawdopodobnie wpływ negacji czasownika „zakazować”*] (1): grozámi/ pomłtami zákázowáli [*faryzeuszowie*] o tym mowić y miedzy ludzye roznáłzac á opowiadác tego. RejPos 288.

opowiedać kogo [= *o kim, náukę czyjá*] [*w tym: (Pana) Chrystusa (22), (Pana) Jezusa (7), Bogu (4), Jezusa Chrysta(-usa) (3)*] (42): Páweł y Bárnábáłz wezwáni od Bogá ná to áby kázáli Poganom/ w Cyprze y w Antyochiey Chriłtułá opowiadáią Leop Act 13 arg; RejPos 275; BudNT Act 5/42; Tedy lud włzyćiek záwoáł: ieden iefł Bog ktorego Piotr opowiadá. SkarŻyw 436; W oney łtronie gdy opowiadáł Witus S. Chryłtułá/ cudá wielkie czynił SkarŻyw 553, 189, 203, 520, 535; y Bogá łobie infzego oprócz iedynego/ ktorego Prorocy/ Chriłtus/ y Apołztołowie opowiedáli/ zmyłłáli CzechEp 130, 86, 248; gdzie zgromiwlzy go [Piotra Apostoła] Zydzci/ rołkazáli áby więcey Chriłtułá nie opowiedáł WujNT 510; Bo nie łámi łiebie opowiedamy [*non ... nosmetipsos praedicamus*; niełámić

o sobie powiadamy *Leop*]; ále Iefulá Chriftułá Páná náfzego *WujNT 2.Cor 4/5, Act 5 arg, 42, 11/20, 13 arg, 19/13 (13)*. Cf *opowiedać kogo komu; kogo między kim; Ze zdaniem dopełnieniowym opowiedać kogo*.

opowiedać kogo komu (13): iż ten iefth Iezus Chriftus ktorego ia wam opowiadam [*quem ego adnuntio vobis*]. *Leop Act 17/3, Act 17/18; RejPosWstaw [143³]v*; á iż ten iefth Chriftus Ief^{us}/ ktore^o ia opowiedam wam. A niektorzy z nich vwierzyl/ y przyłączyli fię ku Pawłu y Syli *BudNT Act 17/3*; y w Antyochiey Chryftuła Pogánftwu opowiadaiąc/ wielką lidźbę ludzi do wiary S. przywiedli. *SkarŻyw 536*; gdy Bifkup flábo y iákoś boiázliwie Sárácenom Chryftuła opowidáał: on [...] śmielźym fię niźli Bifkup pokazał: y mądrze á beśpiecznie wywodził/ iź Chryftus iefth práwy Bog *SkarŻyw 544, 520*; nálazłem też ołtarz ná którym nápiřano/ NIE ZNAIOMEMV BOGV. Ktorego tedy nie znáiąc go chwalićie/ tegoć ia wam opowiedam. *WujNT Act 17/23*; á dáleko mniefy flýfzeć y widzieć mogli [Żydzil/ żeby tegoż Chriftułá Zydzi Pogánom opowiedáli. *WujNT 517, Act 8/5, 35, 17 arg, 3, 18, 28 arg*.

opowiedać kogo między kim [= kogo komu] (2): *Leop Gal 1/16*; Gdy między Pogány śmieie y czerřtwie Chryftuła opowidáał: niechćiełi go zábijác: boiác fię áby fię iego śmierciá/ [...] więcey ludzi do wiary Chrześciánřkiefy nieobroćilo. *SkarŻyw 575*.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (2); co(kolwiek) (2), że (2)] (4): idź do Niniwe miáłtá onego wielkiego/ á opowieday w nim to co ia rofkázuię tobie. *BibRadz Ion 3/2; RejAp 11v*.

~ *opowiedać kogo (2)*: A nátychmiałt wřzedźzy do boźnic/ opowiedáał (*marg*) w boźnicách opowiedáał. (–) Iefulá [kazał o Iezufie *Leop*] że ten iefth Synem Boźym. *WujNT Act 9/20*. ~

Z połączeniem przytoczenia ze zdaniem dopełnieniowym [co temi słowy] (1): przyředł Iezus do Gálileiefy/ opowidaiąc Ewángeliá kroleřtwá Boźego themi flowy: żeć [przepowidaiąc ... á mówiąc: iż *WujBib*] fie iuź czás wypełnił/ á przyřbliżyło fie kroleřtwo Boże *Leop Mar 1/14*.

W połączeniach szeregowych (6): A tę wiáreę [...] chowác będę/ y też do duřze y krwie twierdzić/ bronić y opowiedác. *KrowObr 41; RejAp 11v [2 r.]; Y zákazał [Jezus] tľufzczam onym áby tego nie roznařzáli/ á iźby tego nie rozwoływáli/ áni řadnemu opowiedáli. RejPos 204v, 288; SkarKazSej 698a*.

W charakterystycznych połączeniach: opowiedać naukę (4), prawdę (5), wiarę (4); opowiedać bojaźliwie, czerřtwie, głořno, jawnie, nieszczerze, pilnie, prawdziwie (3), słabo, szczyrze (2), śmieie (2), wiernie (2).

Zwroty: »opowiedać ewanjelijá (kroleřtwá boźego), ewanjelijum, ewanjelijon« [*w tym: komu (22)*] = *evangelizare Vulg, PolAnt; evangelium adnuntiare Vulg [szyk zmienny] (50:3:2)*: *KromRozm II c; KromRozm III D2; Leop *2v, Mar 1/14, Gal 1/8*; A Filip áż w Azoćie iefth ználeźion/ y chodząc po wřzytkich mieřćiech opowiedáał Ewánieliá/ áż przyředł do Cefárey. *BibRadz Act 8/40, II 64c marg, Act 8/25; RejAp 120*; Idźcie po wřzytkim řwiecie á opowiedaycie Ewányeliá *RejPos 206v, 305v; WujJudConf 49v, 86, 87*; Wielam też miáłteczkam Sámáryřřkim Ewánielion opowiedáli [*apostołowie*]. *BudNT Act 8/24, 1.Cor 9/16*; Wyředźzy ná wřzyřtek řwiát opowidaycie Ewánieliá wřzemu řtworzeniu/ kto vwierzý á ponurzon będzie/ zbáwion będzie *CzechRozm 257v, 97; CzechEp 208, 217, 239, 314; NiemObr 38; ReszList 189*; Wyředźzy tedy chodźili po miáłteczkach/ opowidaiąc

[każąc *Leop*] Ewangelią *WujNT Luc 9/6*; iż Piotr pierwszy ze wŹytkich poczyna Ewángelią Pogánom opowiedáć/ iáko y pierwey Zydóm. *WujNT 440, Matth 4 arg, Luc 4/18, s. 238, Luc 20/1, s. 392 (30)*; rowne ieft niebespieczeństwo/ y nam Ewángeliey nie opowiedáć: y wam iey nie łlucháć y pełnić. *SkarKaz 240a*.

»imieniem bożym [= z rozkazu bożego] opowiedáć« (1): iż to o łłowie Bożym zgołá [...] ktore imieniem Bożym opowiedáli/ y opowiedáć mieli prorocy y Apóstołowie ma być rozumiano *CzechEp 155*.

»opowiedáć królestwo boże« [w tym: komu (2), między kim (1)] = *evangelizare regnum Dei Vulg, PolAnt [szyk zmienny] (9): KrowObr 21; Leop Luc 8/1; BibRadz Luc 8/1*; iż áni wczáfu/ ani pokoiu/ między łwemi Izráelczyki wżywał [*Jezus*]/ opowiedáiąc między nimi królestwo Boże *NiemObr 9*; Zeć mi też potrzebá innym miáftam opowiedáć królestwo Boże [zwiáfthowáć *Leop ...* ábych opowiedáł *WujBib*] *WujNT Luc 4/43*; Niechay vmárli grzebá łwe vmárle: á ty łzedłzy/ opowieday królestwo Boże. *WujNT Luc 9/60, Luc 16/16, Act 28/31*; Iáko rodzice czćim/ ták gdy przydźie królestwo Boże opowiádać/ bez niezbożności iemi gárdziem. *SkarKaz 44a*.

»opowiedáć słowo(-a) [czyje a. jakie, a. czego]« [w tym: boże (13), pańskie (7), Ojca niebieskiego, łaleszne, wiary; komu (6), przez kogo (2)] = *głósić naukę; annuntiarę verbum PolAnt; evangelizare a. loqui, a. praedicare verbum Vulg, PolAnt (36): LubPs aa3*; gdy przyiácháli do Sálaminy/ opowiádałi łłowo Boże w bożnicách Zydówłkich. *Leop Act 13/5*; Toć ieft łłowo wiáry/ ktore opowiádamy [ktore przepowiedamy *WujNT*] *Leop Rom 10/8*; náwiedzmy bráćią náłzę po wŹytkich mieściech/ w ktorychełmy opowiedáli łłowo Páńskie *BibRadz Act 15/36, I 201a marg, 336b marg, Ier 29/23, Act 8/25, 16/6 [2 r.]; RejAp 5; RejPos 122, 174v; RejPosRozpr b3v; BudNT Act 15/35, 36; CzechEp 91, 155 [2 r.];* Gdyż pan Iezus Chrístus [...] opowiedáiąc łłowá Oycá łwego niebiełkiego/ wftáwicznie náukę łwoię zálecał *NiemObr 72; LatHar 383*; á day łługóm twym ze wŹytká bełpiecznością opowiedáć [powiádać *Leop*] łłowo twoie *WujNT Act 4/29*; iż też wiele ich z bráćiey w Pánie/ potuchę wziáwłzy z okow moich/ obfíciey śmieli bez boiáźni łłowo Boże opowiedáć [łłowo Boże mowić *Leop*]. *WujNT Philipp 1/14, Act 8/4, 13/5, 46, 15/36, 16/32, s. 526, 626*.

»opowiedáć po wszystkim świecie« (1): Lecż Pan Chrístus rołkazał Zwołennikom łwoim/ áby náuczáli y opowiedáli Ewángelią po wŹyłtkim świecie *WujJudConf 49v*.

»opowiedáć we wŹytkich narodziech i pokoleniach« (1): áby ie [*ewangelijum wieczne*] opowiedáł ná źiemii y we wŹytkich narodziech y pokoleniach/ y ięzykách *CzechEp 239*.

Szeregi: »kazać i (a, albo) opowiedáć« = *praedicare et evangelizare PolAnt (3)*: Idáć po wŹłłyłtkim łwyećye káźćye áłbo opowyádayće Ewányelią wŹłłelkyemu łtworzenyu. *KromRozm II c; Leop *2v; BibRadz Luc 8/1*.

»opowiádać i nie milczeć« (1): Opowiádałem łwiátu łprawiedliwość twoię/ Y dźis nie milczę *KochPs 59*.

»opowiedáć a obwoływać« (1): gdyż wftáwicznie náłtawáią ktorzy krzyczą á wołáią iáko Lábęcie opowiedáiąc á obwoływáiąc tę prawdę Páńłką *RejAp 94v*. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»oświadczać (a. świadczyc) i opowiedáć« = *testificare (a. testari) et loqui PolAnt; testari et adnuntiare Vulg (2)*: A ták oni oświadczáłi y opowiedáli łłowo Boże *BibRadz Act 8/25*; y widźielíłmy/ y

świadczy/ y opowiedamy wam *on* żywot wieczny/ który był v Oycá/ y ziawił fię nam *WujNT* 1.*Ioann* 1/2.

»opowiedać a oznajmować (a. oznajmiać)« [szyk 1:1] (2): mieliby być przełożeni w rozładku á w íprawiedliwości ludu wiernego Páńlkiego: opowiedáiąc á oznáymuiąc iemu kroleństwo to wieczne Páná tego *RejPos* 313, 186v.

»przynosić i (a) opowiedać« (3): *RejPos* 240v; o to/ iż iedność y pokoy Chryštułow który oni kácerstwem zwáli przynosił y opowiedał *SkarJedn* 322; *SkarŻyw* 520. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»uczyć (a. nauczać), (a, i) opowiedać« = *docere et evangelizare PolAnt, Vulg; praedicare et docere, pvaedicare et evangelizare Vulg* [szyk 7:2] (9): że Iezus chodził po miáłtach/ y miáłteczkach/ vcząc y opowiadáiąc Kroleństwo Boże [obwoływáiąc y przepowiedaiąc *WujNT*] *Leop Luc* 8/1; *WujJudConf* 49v; *BudNT Act* 5/42, 15/35; Ciebiem opowiadáł/ o tobiem ludzie náuczał/ nigdym tobie fię nieíprzećiwił. *SkarŻyw* 203; *ReszPrz* 105; *WujNT Act* 4/2, 5/42, 28/31.

»i wyznawać, i opowiedać« (1): ponieważ chwálce tych bożkow/ tákich być baczymy/ ktorzy częłto Bogá naywyżłzego y wyznawáią y opowiedáią *CzechEp* 86.

»opowiedać i zalecać« (1): czym fię wždy czáfu onego Apółztołowie zábáwiáli/ iáko fámi wierzyli y wiárę inłzym opowiedáli/ y onę zálecáli *CzechEp* 360.

Synonimy: **1.** *deklarować, donosić, ogłaszać, oświadczać, oznajmiać, oznajmować; a. oznajmiać, oznajmować; b. oznajmować, wyznawać; d. obwieszczać, ogłaszać, oznajmiać, oznajmować, przykazować, przynosić; e. chwalić, wysławiać; f. kazać, mówić, oznajmować, przykazować, rozkazować; g. mówić, obiecować, prorokować, wyrzekać, a. zwiastować; 2.* *mówić, opisować, przekładać, a. kazać, mówić, oznajmować, przepowiedać.*

Formacje współrdzenne cf POWIEDZIEĆ.

Cf OPOWIEDAJĄCY, OPOWIEDANIE, OPOWIEDANY